

GHID DE IMPLEMENTARE A MODELULUI DE MANAGEMENT PARTICIPATIV A REVITALIZĂRII URBANE

Bazat pe modelele din Polonia
și Republica Moldova

**GHID DE IMPLEMENTARE A MODELULUI
DE MANAGEMENT PARTICIPATIV
A REVITALIZĂRII URBANE**

Bazat pe modelele din Polonia
și Republica Moldova

**Mariusz W. Sienkiewicz
Teresa Szot-Gabryś**

**GHID DE IMPLEMENTARE A MODELULUI
DE MANAGEMENT PARTICIPATIV
A REVITALIZĂRII URBANE**

Bazat pe modelele din Polonia
și Republica Moldova

Recenzent
dr Monika Sidor

Proiect copertă și paginare
Krzysztof Trojnar

Redactor tehnic
Marta Pijas

Traducere
Dumitrița Szajczyk

© Copyright by POLIHYMNIA
© Copyright by Fundacja Centrum Rozwoju Lokalnego, Lublin-Leova 2022

ISBN 978-83-7847-830-0

**Proiectul: „Leova noastră”, implementarea unui model de management
participativ al revitalizării orașului Leova din Moldova**

Polish aid

Proiectul este cofinanțat în cadrul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare
al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia

Realizatorul principal al proiectului

Parteneri

UMCS
INSTITUT NAUK
O POLITYCE I ADMINISTRACJI

Publicația exprimă doar opiniile autorului și nu poate fi echivalată cu poziția oficială
a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia

Skład, druk, oprawa:
Wydawnictwo Muzyczne POLIHYMNIA Sp. z o.o.,
ul. Deszczowa 19, 20-832 Lublin,
tel. +48 81 746 97 17 • e-mail: poczta@polihymnia.pl
www.polihymnia.pl • www.ebookipolihymnia.pl

Cover and book images: freepik.com

CUPRINS

Introducere	7
Importanța participării publice în modelarea dezvoltării locale și urbane	11
Revitalizarea ca proces de depășire a problemelor sociale și economice	17
Concept de revitalizare a zonelor degradate	17
Principiile generale, structura și etapele de elaborare a unui program de revitalizare	21
Metodologia de delimitare a zonelor degradate și de desemnare a zonelor de revitalizare și logica de intervenție - viziunea și obiectivele revitalizării	27
Părțile interesate în procesul de revitalizare	39
Forme de participare publică	41
Participarea publicului la etapele de programare, implementare și evaluare a procesului de revitalizare	47
Organizarea lucrărilor de elaborare a Programului de Revitalizare. Implicarea părților interesate în procesul de dezvoltare, implementare, monitorizare și evaluare	47
Participarea publicului în etapa de delimitare a zonelor degradate și desemnare a zonelor de revitalizare	50
Elaborarea Programului de Revitalizare - forme de implicare a părților interesate	52
Implementarea Programului de Revitalizare	53
Monitorizarea și evaluarea Programului de Revitalizare	55
Procesul de consultare publică - observații finale	56
Revitalizarea cu scopul de a servi cetățenilor orașului	59
Esența și istoricul fenomenului de revitalizare	59
Exemple contemporane de bune practici în materie de revitalizare urbană	64
Surse utilizate	89

Introducere

Nu numai în Polonia, ci și în întreaga Uniune Europeană, în ultimul deceniu este vizibil un interes crescând pentru revitalizarea urbană. În zona comunitară, procesele de revitalizare au fost puse în aplicare în mod sistematic încă de la începutul anilor '70 ai sec. XX. În prima perioadă, fenomenul de degradare a zonelor urbane a afectat țările din Europa de Vest într-o măsură mult mai mică decât în Europa de Est și s-a limitat în principal la zonele de dezvoltare urbană veche, a căror disponibilitate și adaptabilitate la nevoile investitorilor erau limitate și ale căror costuri de exploatare în starea existentă erau relativ ridicate. Au existat, de asemenea, zone post-industriale, cum ar fi cele create după prăbușirea industriei cărbunelui în Marea Britanie și în nordul Franței, dar amploarea fenomenului a fost mai mică decât în noile state membre. Cu toate acestea, necesitatea de a activa zonele degradate era deja recunoscută la acea vreme și s-au făcut încer-

cări de a dezvolta soluții sistemice care să abordeze atât problemele asociate cu proprietățile degradate, de exemplu, terenurile contaminate, locuințele degradate, cât și problemele sociale inerente, deoarece starea proastă a unei zone duce fie la depopularea acesteia, așa cum se întâmplă adesea în zonele post-industriale, fie la colonizarea acesteia de către persoane slabe din punct de vedere economic care nu-și pot asigura o locuință mai bună.

Revitalizarea este rezultatul interacțiunii dintre factorii spațiali, sociali, de mediu și economici, dar în primul rând un răspuns la degradarea țesutului urban și la problemele sociale în creștere. Revitalizarea urbană duce la stoparea presiunii expansiunii spre suburbii și la reutilizarea terenurilor dezvoltate și situate în centrul orașelor. Acest lucru contribuie la producerea unei structuri urbane durabile și ușor de utilizat pentru toți utilizatorii. Un factor suplimentar care influențează proliferarea proceselor de revitalizare în orașele poloneze este reprezentat de aflul de fonduri europene.

O abordare participativă este din ce în ce mai mult promovată în gestionarea revitalizării. Baza unei revitalizări reușite este identificarea, într-un stadiu incipient al procesului, a tuturor actorilor și grupurilor sociale ale căror interese pot fi legate de revitalizare, urmată de o analiză a relațiilor dintre ei, a domeniilor de potențial conflict sau interacțiune. Rolul cheie al participării publice decurge din însăși definiția revitalizării și aduce numeroase beneficii nu numai autorităților locale, ci și părților interesate externe. Gestionarea participativă a proceselor de revitalizare permite:

- o mai bună identificare a nevoilor și așteptărilor părților interesate și corelarea acestora cu planul de acțiune pentru revitalizare;
- creșterea competenței și a cunoștințelor în materie de participare și revitalizare în rândul diferitelor grupuri de părți interesate;
- exploatarea potențialului de cooperare intersectorială;
- activarea grupurilor problematice, pasive, care nu participă la procesul decizional local;
- diagnosticarea și prevenirea potențialelor conflicte spațiale, cum ar fi:
- cunoașterea unor puncte de vedere diferite asupra aceleiași probleme,
- consolidarea imaginii pozitive a orașului și cunoașterea funcționării primăriei și mecanismelor de luare a deciziilor în ceea ce privește punerea în aplicare a politicilor locale,
- economisirea atât a timpului, cât și a banilor.

Pentru Republica Moldova, conceptul și ideea de revitalizare urbană este nouă. Acesta a fost introdus odată cu lansarea în iulie 2017 a proiectului „Sprijinirea administrației publice din Moldova în implementarea politicii regionale prin dezvoltare urbană durabilă și integrată”. Acest proiect a fost implementat în anii 2017 - 2019. Obiectivul principal al proiectului a fost transferul experienței poloneze în Moldova în domeniul revitalizării urbane.

Acest „Ghid de implementare a modelului de management participativ a revitalizării urbane” a fost, de asemenea, elaborat ca parte a unui proiect cofinanțat în cadrul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia. Studiul este o parte coerentă a unui proiect care implică o serie de activități, dar al cărui produs principal este dezvoltarea și implementarea unui sistem de revitalizare în orașul Leova din sudul Moldovei.

Modelul de management participativ pentru revitalizarea orașului Leova din Moldova a fost implementat în cadrul proiectului internațional „Leova noastră”. Implementarea unui model de management participativ al revitalizării orașului Leova din Moldova. Obiectivul principal al proiectului a fost dezvoltarea și implementarea unui concept de revitalizare a orașului Leova din Republica Moldova, cu participarea comunităților locale, bazat pe experiența poloneză. Principalul produs al proiectului va fi dezvoltarea Programului de Revitalizare Urbană a Orașului Leova. Proiectul și-a propus, ca implementarea măsurilor planificate și beneficiile rezultate să aibă un impact pozitiv asupra îmbunătățirii calității vieții locuitorilor și a creșterii participării reprezentanților sectorului public, social și economic la gestionarea spațiului orașului, în special a zonelor care necesită intervenție. Proiectul are mai multe obiective specifice: 1) Îmbunătățirea calificărilor și dobândirea de cunoștințe practice de către reprezentanții administrației publice locale din Moldova în domeniul dezvoltării și implementării unui model participativ de revitalizare urbană; 2) Dobândirea de cunoștințe practice și cunoașterea bunelor practici și a soluțiilor moderne în domeniul proiectelor de revitalizare de către participanții la vizitele de studiu în Polonia; 3) Integrarea intersectorială a comunităților locale de pe teritoriul orașului Leova pentru elaborarea și implementarea unui program de revitalizare a zonelor care necesită intervenție; 4) Sporirea capacității instituționale a autorităților locale în dezvoltarea spațiului urban în baza implicării mai largi a comunității locale; 5) Crearea instrumentelor de susținere a managementului orașului și contracararea fenomenelor socio-economice nefavorabile prin elaborarea și implementarea unui program de revitalizare a orașului Leova.

Baza activităților proiectului a fost stabilirea unui acord de parteneriat între solicitantul principal, Fundația Centrul pentru Dezvoltare Locală, și administrația orașului Leova din Republica Moldova și, din partea poloneză, Institutul de Științe Politice și Administrație al Facultății de Științe Politice a Universității Marie Curie-Skłodowska. Proiectul a fost implementat cu sprijinul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia în cadrul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare. În cadrul proiectului, au fost planificate mai multe activități, a căror implementare urmează să contribuie la atingerea scopului principal al proiectului. Printre acestea se numără: 1) Conferința de lansare a proiectului la Chișinău; 2) Instruire la distanță pentru reprezentanții administrației locale pe tema „Managementul revitalizării și implicarea comunității în implementarea programelor de revitalizare”; 3) Vizită de studiu în Polonia pentru reprezentanții administrației publice locale din orașul Leova; 4) Ateliere de lucru participative privind elaborarea „Programului de revitalizare a orașului Leova”; 5) Elaborarea documentului „Programul de revitalizare a orașului Leova”; 6) Elaborarea „Ghidului de implementare a modelului de ma-

nagement participativ a revitalizării urbane” pentru administrațiile locale din Republica Moldova; 7) Organizarea unei conferințe internaționale științifice și practice la distanță la Lublin și Chișinău cu genericul: “Rolul administrației publice în gestionarea revitalizării urbane. Experiența Poloniei și a Republicii Moldova.”

Autorii ghidului speră că acesta va fi un bun instrument de sprijinire a activităților de revitalizare și de încurajare a autorităților locale și a comunității locale să acționeze împreună, atât în etapa de planificare a revitalizării, cât și în cea de implementare a proiectelor de revitalizare.

Importanța participării publice în modelarea dezvoltării locale și urbane

Includerea reprezentanților comunității locale în procesul de guvernare poate lua diferite forme și este, de asemenea, înțeleasă în moduri diferite. Există cinci interpretări populare ale participării publice, clasificate în funcție de participarea comunității la procesul decizional. Acestea includ: 1) informarea comunității despre ceea ce facem, intenționăm sau am decis. În acest caz, destinatarul se comportă pasiv și nu ne așteptăm ca el să nu facă altceva decât să pună eventual în practică informațiile primite; 2) să obțină informații despre nevoi, puncte de vedere, preferințe. În acest caz, folosim diverse metode pentru a sonda nevoile membrilor comunității locale; 3) să obținem acceptarea, pentru ca soluția noastră să fie adoptată ca fiind a noastră de cât mai mulți oameni. În această situație, se așteaptă ca aceste persoane să respecte regulile

stabilite, să aplice în mod creativ principiile propuse, precum și să creadă și să se identifice cu obiectivele stabilite; 4) cooperarea, care se manifestă prin participarea la elaborarea planului, schimbul de informații și formularea obiectivelor până la participarea activă, parteneriatul în implementarea strategiei; 5) spațiul pentru inițiativele de jos în sus, desfășurate în comun de comunități și autorități locale (Rachwalski, Betkiewicz, 2000).

Potrivit lui Długosz și Wygnański, la baza ideii de participare civică se află presupunerea că un număr mare de idei bune pentru rezolvarea problemelor publice apar în afara administrației, deoarece funcționarii administrației și cetățenii au cele mai mari cunoștințe despre sursele problemelor sociale și despre funcționarea practică a programelor pe care administrația le implementează în încercarea de a le rezolva. Participarea actorilor externi care nu fac parte din administrație la programarea activităților facilitează evitarea erorilor. În consecință, participarea publicului poate avea diferite dimensiuni:

- colectivistă (colectivă) - toți cei care pot fi afectați de o decizie ar trebui să aibă acces egal la procesul decizional,
- individualistă - oamenii, în calitate de indivizi, sunt capabili să participe și să ia decizii cu privire la alegerea serviciilor sociale pe care doresc să le utilizeze,
- holistică (cuprinzătoare) - modul în care sunt luate deciziile încurajează oamenii să gândească în termeni de bine comun sau de interes general,
- particularistă - modul în care se iau deciziile încurajează oamenii să gândească în termeni de interese particulariste (Długosz, Wygnański, 2005).

Teza autorilor conform căreia participarea publicului poate fi obligatorie sau voluntară pentru administrație ar trebui susținută în continuare. Cele mai frecvente forme de consultare sunt: comisii și comitete consultative înființate la nivelul primăriilor, documente de consultare, contacte personale informale la nivel politic. Autoritățile interacționează cu așa-numitele rețele tematice, comunități de interese, adică ONG-uri, grupuri de experți și asociații profesionale care sunt interesate de forma unui anumit regulament sau program.

Rolul autorităților locale în colaborarea cu aceste „coaliții libere” este de a dirija procesul de discuții astfel încât să obțină contribuția maximă a acestora la luarea deciziei corecte, controlând în același timp procesul decizional astfel încât acesta să nu fie „blocat” din cauza numărului mare de participanți. Principalele instrumente de participare a publicului sunt: audierile publice (eng. public hearing), întâlnirile de discuții cu comunitățile locale, procedurile de reclamații, consiliile locale consultative ale cetățenilor, „teledemocrația”, adică utilizarea mijloacelor electronice pentru a transmite informații, comentariile pe marginea documentelor (Długosz, Wygnański, 2005). Un instrument important pentru participarea socială cu participarea ONG-urilor în administrația locală poloneză este utilizarea metodelor formale de cooperare între administrația locală și reprezentanții celui de-al treilea sector, în baza Legii din 2003 privind activitatea organizațiilor de utilitate publică și a voluntariatului.

În clasificarea clasică a participării publice, S. Langton a evidențiat două ca-

tegorii distincte, printre altele: acțiunea publică (*public action*) și implicarea cetățenilor (*public involvement*) (Langton, 1978). Activismul public este un tip de implicare inițiată și controlată de cetățeni în reglementarea problemelor publice pentru a influența deciziile luate de reprezentanții publici sau de alegători. Pe de altă parte, implicarea cetățenilor este, potrivit lui Langton, o categorie de participare publică care cuprinde activități inițiate și controlate de guvern, întreprinse pentru a se asigura că deciziile elaborate sunt susceptibile de a fi consensuale și de a avea sprijinul și favoarea cetățenilor. Aceste activități sunt desfășurate în cadrul îndeplinirii sarcinilor administrative sau de gestionare statutare și, prin urmare, trebuie planificate și organizate. Cele două strategii specifice de participare distinse au, în opinia Annei Olech, dezavantajul că nu acoperă toate tipurile de factori care determină participarea publicului. Prin urmare, autorul indică posibilitatea unei a treia strategii, o strategie integrată, care ar combina caracteristicile celor două discutate anterior și al cărei element de bază este realizarea de către comunitățile politice locale a statului atât de dorit în prezent și denumit *community empowerment* (Olech, 2013).

1. Forme, mecanisme și condiții pentru o participare civică efectivă în comunitatea locală

Ar trebui utilizate diferite forme și mecanisme de participare a cetățenilor în diferite etape ale procesului de conducere locală. Formele de bază sunt: 1) schimbul de informații, cunoștințe și experiență, 2) consultarea, 3) participarea la luarea deciziilor, 4) participarea la punerea în aplicare a sarcinilor publice care rezultă din deciziile luate, 5) participarea la controlul punerii în aplicare a deciziilor luate. Potrivit lui Tomasz Schimanek, unele dintre aceste forme sunt strâns legate de etapele de pregătire și de punere în aplicare a deciziilor publice, în timp ce altele sunt universale și susțin participarea civică în fiecare fază a planificării și punerii în aplicare a acestor decizii. O astfel de practică universală este, în primul rând, schimbul de informații, fără de care celelalte forme de participare sunt imposibile, precum și consultarea, adică posibilitatea de a prezenta vocea cetățenilor, care este esența participării cetățenilor. Procesul decizional se referă în primul rând la etapa de adoptare a programelor sau strategiilor dezvoltate pentru implementare, dar decizii importante pot fi luate și în etapa de diagnosticare a problemelor sociale, de implementare a programului sau de evaluare a acestuia (Schimanek, 2015). Tomasz Schimanek subliniază faptul că formele de participare menționate mai sus pot fi puse în aplicare prin diferite tipuri de mecanisme. Cele mai importante dintre acestea sunt: 1) Schimbul de informații, cunoștințe și experiență; 2) Plângeri și solicitări din partea locuitorilor, informații în mass-media; 3) Întâlniri de informare pentru locuitori, consilieri sau autorități executive de serviciu, seminare, conferințe, sesiuni de formare pentru locuitori, echipe de lucru comune, chat-uri pe internet, rețele sociale; 4) Consultare, prin posibilitatea ca locuitorii să depună plângeri și solicitări, fișe de consultare afișate în birouri, întâlniri cu locuitorii sau ONG-uri, sondaje de opinie ale locuitorilor prin sondaje, prin oferirea

de comentarii cu privire la proiecte de programe sau strategii, audieri publice; 5) în etapa de luare a deciziilor: cetățenii propun noi soluții sau fac schimbări; 6) delegarea procesului de luare a deciziilor către cetățeni sau către organizațiile lor - forme de referendum; 7) în etapa de implementare a deciziilor - delegarea către cetățeni a implementării sarcinilor, inclusiv a furnizării de servicii publice (Schimanek, 2015).

Ewa Boryczka subliniază necesitatea de a îndeplini condițiile pentru ca participarea să aibă un efect pozitiv asupra autorității locale. Printre aceste condiții se numără competențele, motivația, abilitarea, invitația de a participa și rezultatele participării. Competențe (*can do*) - acestea sunt resursele de cunoștințe și competențe necesare pentru a conduce, precum și pentru a participa la procesul participativ. Este vorba de cunoașterea procedurilor, de capacitatea de a articula propria poziție, de a lua cuvântul, de a scrie scrisori, comentarii, de a folosi internetul etc. Cu alte cuvinte, participanții la procesul de participare ar trebui să cunoască procedurile, să aibă posibilitatea de a se exprima și de a face comentarii în scris. Motivația (*like to*) - este în principal un sentiment de legătură, de identificare a locuitorilor cu orașul, de identitate, care influențează puternic dorința locuitorilor de a participa la procesul participativ. Sentimentul de a face parte dintr-o comunitate, încrederea membrilor comunității este cea care creează dorința de a coopera, motivează participarea și acțiunea colectivă. Facilitarea (*enabled to*) - sunt condițiile care permit cetățenilor să participe la procesul participativ. Acest proces are loc cel mai adesea prin participarea grupurilor și a organizațiilor de sprijin. Prin urmare, este necesară prezența, de exemplu, a ONG-urilor și a rețelelor de instituții. Prin urmare, autoritățile locale ar trebui să încurajeze și să sprijine acest tip de organizații care să participe activ la procesul participativ. Invitația de a participa (*asked to*) - aceasta este o invitație și o mobilizare a locuitorilor în vederea unei participări active din partea autorității locale. Autoritățile locale ar trebui să motiveze și să permită locuitorilor să își exprime opiniile. Ceea ce este important în acest aspect este deschiderea și flexibilitatea sistemelor politice și administrative, care ar trebui să utilizeze diverse forme de participare. Efecte participative (*responded to*) - este convingerea comunității locale, sentimentul participanților la proces, că opiniile exprimate înainte și astăzi au fost și sunt într-adevăr luate în considerare și sunt luate în considerare în procesul de luare a deciziilor. Autoritățile locale, pentru a construi și menține credibilitatea procesului participativ, ar trebui să explice de ce au luat o anumită decizie, ce argumente și de ce aceasta a prevalat (Boryczka, 2016; Sadowy, 2011).

2. Participarea publicului la elaborarea politicilor de planificare urbanistică și la revitalizare

Un domeniu important pe care se desfășoară astăzi activitățile de revitalizare urbană este politica de planificare urbanistică. Dominika Muszyńska-Jeleszyńska consideră, pe bună dreptate, că spațiul este un bun comun, fiecare ar trebui să aibă acces egal la el și, în același timp, să aibă un cuvânt de spus în modelarea lui în jurul său (Muszyńska, Jeleszyńska, 2015).

În amenajarea teritoriului, participarea publicului este deosebit de importantă, deoarece interesele sociale sunt definite de diferite grupuri cu nevoi diferite. În comunitățile democratice, participarea publicului ar trebui să joace un rol important încă din faza de planificare, astfel încât conceptul de utilizare a terenurilor să răspundă nevoilor și așteptărilor locuitorilor. Unul dintre scopurile unei participări publice bine înțelese în procesul de planificare a spațiului public este acela de a crea cea mai favorabilă dezvoltare pentru o anumită zonă. Forma și aspectul spațiului urban contemporan trebuie să fie convenite în conformitate cu principiile dezvoltării durabile și cu interesele reale și legale ale societății, între interesele dezvoltatorului și binele public (Muszyńska, Jeleszyńska, 2015).

De asemenea, merită subliniată teza lui Przemysław Sadura și Dorota Olko, conform căreia rolul consultărilor privind investițiile în domeniul amenajării teritoriului, inclusiv al revitalizării, nu se limitează la aflarea opiniilor locuitorilor cu privire la o anumită investiție. Dezvoltarea unei viziuni comune pentru investiții este doar unul dintre obiectivele acestui tip de proiect. Autorii disting următoarele funcții ale metodelor de planificare spațială participativă: 1) articularea/recunoașterea nevoilor rezidenților legate de spațiul înconjurător; 2) rezolvarea conflictelor și prevenirea protestelor; 3) activarea și educarea comunității; 4) integrarea comunității (Sadura, Olko, 2014).

Consultarea publică este necesară în procesul de planificare spațială locală și de revitalizare planificată a spațiilor publice, precum și în sfera socială, deoarece acceptarea socială și investițională a soluțiilor de planificare propuse este foarte importantă. Participarea publicului, realizată în mod corespunzător, va contribui la găsirea unor soluții optime de planificare. Unii au subliniat faptul că costul desfășurării activităților de consultare poate reprezenta o problemă în acest proces. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că, prin lipsa participării publicului și prin neacceptarea anumitor soluții de planificare, costurile, de exemplu, ale unor proiecte nechibzuite pot fi disproporționat de mari (Czekiel, Świtalska, 2017).

Revitalizarea ca proces de depășire a problemelor sociale și economice

Concept de revitalizare a zonelor degradate

Revitalizarea este un proces care vizează scoaterea dintr-o stare de criză a zonelor degradate, desfășurând acțiuni complexe în beneficiul comunității locale, al spațiului și al economiei. Procesele de revitalizare trebuie să fie concentrate la nivel teritorial, desfășurate în mod planificat și integrat. Zonele degradate sunt cele care prezintă fenomene socio-economice negative cumulative, cum ar fi, de exemplu, șomajul, sărăcia, un nivel scăzut de antreprenoriat.

Inițial, programele de revitalizare au fost dezvoltate pentru a amenaja și a conferi noi funcții zonelor urbane degradate, cum ar fi zonele post-industriale. În plus, s-au ocupat de organizarea spațiului urban a unor părți ale orașului, în mare parte neglijate. În prezent, se dezvoltă programe de revitalizare și pentru

orașele mici, precum și pentru comunitățile rurale. Acest tip de program include multe proiecte care vizează obiective sociale.

Revitalizarea ar trebui să se desfășoare într-o manieră planificată și coordonată, motiv pentru care autoritățile municipale elaborează un Program de Revitalizare Urbană, care ia forma unui document oficial.

Programul de Revitalizare Urbană - este un program pentru mai mulți ani, care include activități în domeniile social, economic, spațial-funcțional, tehnic sau de mediu, inițiat, elaborat și adoptat de Consiliul Orășenesc, care are ca scop scoaterea dintr-o stare de criză a zonelor de revitalizare și crearea condițiilor pentru dezvoltarea durabilă a acestora, constituind un instrument de planificare, coordonare și integrare a diferitelor activități în cadrul procesului de revitalizare.

Mai multe concepte și fenomene importante sunt asociate cu procesul de revitalizare, cum ar fi: stare de criză, zonă degradată, zonă de revitalizare.

Starea de criză este o stare cauzată de **concentrarea unor fenomene sociale negative** - în special șomaj, sărăcie, criminalitate, nivel scăzut de educație sau de capital social, nivel insuficient de participare la viața publică și culturală - care coexistă cu fenomene negative în cel puțin una dintre următoarele sfere:

- a. **economică** - în special nivelul scăzut al spiritului antreprenorial, starea precară a întreprinderilor locale,
- b. de **mediu** - în special în ceea ce privește depășirea standardelor de calitate a mediului, prezența unor deșeuri care reprezintă o amenințare pentru viața, sănătatea, oamenilor sau starea mediului.
- c. **spațială și funcțională** - în special în ceea ce privește disponibilitatea insuficientă a infrastructurii tehnice și sociale, lipsa accesului la serviciile de bază sau calitatea slabă a acestora, neadaptarea soluțiilor de planificare urbană la funcțiile în schimbare ale zonei, nivelul scăzut al serviciilor de transport, deficitul sau calitatea slabă a spațiilor publice),
- d. **tehnică** - în special deteriorarea stării tehnice a clădirilor, inclusiv a celor de uz locativ, și lipsa unor soluții tehnice funcționale pentru utilizarea eficientă a clădirilor, în special în ceea ce privește eficiența energetică și protecția mediului.

În ceea ce privește definirea stării de criză, amploarea fenomenelor negative este reflectată în măsurile de dezvoltare care descriu sferile menționate mai sus, care indică un nivel scăzut de dezvoltare sau documentează o puternică dinamică descendentă a nivelului de dezvoltare, în raport cu valorile pentru întregul oraș. Aceasta înseamnă că un diagnostic al situației din oraș ar trebui să fie realizat prin examinarea evoluției nivelului indicatorilor selectați în părțile sale individuale, separate - care pot fi zonele, cartiere de locuințe - și apoi prin stabilirea acelor părți ale orașului în care situația este mai rea decât media orașului în ansamblu.

Zonă degradată - o zonă în care a fost identificată o stare de criză. Acest lucru se întâmplă cel mai adesea în zonele urbane, dar și în zonele rurale. O zonă degradată poate fi împărțită în subzone, inclusiv în subzone fără limite comune, cu condiția ca în fiecare subzonă să fie identificată o stare de criză. Pe baza zonelor degradate identificate, se desemnează zona/subzonele de revitalizare. Procesul de identificare a zonelor degradate și a zonelor de revitalizare dintr-un oraș este denumit **delimitare**.

Zonă de revitalizare - o zonă care acoperă în întregime sau parțial o zonă degradată, caracterizată printr-o concentrare deosebită de fenomene negative, în care, datorită importanței sale pentru dezvoltarea locală, se intenționează să se realizeze o revitalizare.

Zona orașului/ comunei desemnată pentru revitalizare include partea orașului/ comunei cu cea mai dificilă situație socială, economică sau urbană, dar, în același timp, cu potențialul de a ieși din starea de criză. Zona de revitalizare poate fi împărțită în subzone, inclusiv în subzone fără limite comune, dar nu poate include zone mai mari de:

- **20% din suprafața comunei și**
- **locuite de peste 30% din populația comunei.**

Se elaborează un Program de Revitalizare Urbană pentru zona de revitalizare desemnată. Recapitulare:

Obiectivul principal al elaborării Programului de Revitalizare Urbană este de a planifica modul de realizare a intervențiilor sub formă de activități de revitalizare în zona de revitalizare desemnată, după ce în prealabil au fost identificate zonele degradate din oraș în care există o stare de criză. Scopul acestei intervenții este de a scoate zona de revitalizare din starea de criză.

Programul de Revitalizare a Urbană are ca **scop îmbunătățirea calității vieții locuitorilor**, a modului de dezvoltare a zonei orașului, activarea socială și îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică a orașului. Schimbările preconizate ca urmare a punerii în aplicare a programului vizează, în primul rând,

Revitalizarea ca proces de depășire a problemelor sociale și economice

rezolvarea **problemelor sociale și economice** existente. Programul de Revitalizare Urbană trebuie să răspundă nevoilor și **așteptărilor comunității locale**, motiv pentru care la elaborarea Programului de Revitalizare Urbană s-a folosit **metoda participării publice și s-au desfășurat în mare măsură consultări publice**.

În condițiile poloneze, revitalizarea a fost reglementată prin lege. Conform prevederilor Legii din 9 octombrie 2015 *cu privire la Revitalizare* (Monitorul Oficial din 2021, poz. 485) - **revitalizarea** este procesul de scoatere din starea de criză a zonelor degradate, realizat în mod global, prin acțiuni integrate în beneficiul comunității, spațiului și economiei locale, concentrate teritorial, desfășurate de către actorii de revitalizare în baza unui program de revitalizare al comunei.

Astfel, revitalizarea este un proces complex de scoatere dintr-o stare de criză a zonelor degradate prin măsuri de ansamblu (acțiuni interdependente care acoperă aspecte sociale și economice sau spațial-funcționale sau tehnice sau de mediu), care integrează intervenții în beneficiul comunității locale, al spațiului și al economiei locale, concentrate teritorial și realizate în mod planificat și integrat prin programe de revitalizare.

Revitalizarea presupune utilizarea optimă a condițiilor specifice ale unei anumite zone și consolidarea potențialelor sale locale (inclusiv a celor culturale) și este un **proces pe termen lung** desfășurat de părțile interesate (de exemplu, antreprenori, ONG-uri, proprietari de imobile, autorități publice etc.) de acest proces, inclusiv, în **cooperare cu comunitatea locală**.

Acțiunile de sprijinire a proceselor de revitalizare se desfășoară într-o manieră coerentă: pe plan intern (acțiuni individuale între ele) și extern (cu politicile sectoriale locale, de exemplu, transporturi, energie, obiective și direcții care decurg din documentele strategice și de planificare). Revitalizarea ar trebui să se **caracterizeze prin complexitate, o abordare integrată și complementaritate**.

Principiile generale, structura și etapele de elaborare a unui program de revitalizare

În Moldova, revitalizarea urbană se realizează, pe baza unor linii directoare elaborate:

- Ghid privind revitalizarea urbană pentru orașele din Republica Moldova, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova, Varșovia/Chișinău, 2020
- Liniile directoare privind revitalizarea urbană în Republica Moldova, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova

În Polonia, revitalizarea de către administrațiile municipale este acum mai formalizată, iar din 2024 toate orașele și comunele rurale vor trebui să aibă un Program de Revitalizare a Comunei.

În condițiile poloneze, există în prezent două căi de dezvoltare a programelor de revitalizare:

- **Programele de Revitalizare a Comunelor** (acronim PRC), care sunt elaborate pe baza dispozițiilor Legii din 9 octombrie 2015 privind revitalizarea (Monitorul Oficial din 2021, poziția 485) și a documentului „Principiile de punere în aplicare a instrumentelor teritoriale în Polonia în perspectiva financiară a UE 2021-2027”, publicat de Ministerul Fondurilor și Politicii Regionale - de la 1 ianuarie 2024, toate administrațiile la nivel local din Polonia vor fi obligate să aibă astfel de programe.
- **Programele de Revitalizare Locală** - au fost elaborate pe baza Legii privind autonomia autorităților locale (Monitorul Oficial din 2016, poz. 446, cu modificările și completările ulterioare) și „Liniile Directoare ale Ministerului Dezvoltării Regionale privind revitalizarea în cadrul programelor operaționale 2014-2020”.

Indiferent de cerințele formale, au fost dezvoltate bune practici în ceea ce privește conținutul programului de revitalizare. În condițiile Republicii Moldova, se recomandă următorul conținut care ar trebui să fie inclus în Programul de Revitalizare:

Programul de Revitalizare

Cuprins

I. Introducere

II. Caracteristicile orașului

2.1. Spațiul și mediul

2.2. Sfera socială

2.3. Sfera economică

2.4. Infrastructura tehnică

III. Descrierea procesului și a condițiilor de elaborare a unui program de revitalizare

3.1. Caracterul participativ al programului de revitalizare

3.2. Corelarea programului cu documentele strategice la nivel național, regional și local

IV. Desemnarea zonelor degradate și a zonei de revitalizare

4.1. Metodologia de desemnare a zonei de revitalizare

4.1.1. Lista și descrierea indicatorilor pentru desemnarea zonelor de revitalizare

4.2. Caracteristicile generale ale părților separate ale orașului

4.3. Analiza diferențelor dintre părțile orașului

4.3.1. Sfera socială

4.3.2. Sfera economică

4.3.3. Sfera de mediu

4.3.4. Sfera spațială și funcțională

4.3.5. Sfera tehnică

4.4. Identificarea zonelor degradate

4.5. Desemnarea zonei de revitalizare

V. Analiza în profunzime a zonei de revitalizare desemnate - descrierea problemelor și a potențialelor

5.1. Spațiul zonei de revitalizare

5.2. Sfera socială

5.3. Sfera economică

5.4. Sfera de mediu

5.5. Sfera spațială și funcțională

5.6. Infrastructura tehnică

5.7. Provocări generale ale situației actuale

- VI. Viziunea, misiunea și obiectivele revitalizării
 - 6.1. Viziunea și misiunea revitalizării
 - 6.2. Obiectivele și liniile de acțiune ale revitalizării și justificarea acestora
 - 6.3. Lista de proiecte
- VII. Caracteristicile proiectelor de revitalizare (proiecte principale, proiecte complementare)
 - 7.1. Proiecte principale
 - 7.2. Proiecte complementare
- VIII. Implementarea programului de revitalizare
 - 8.1. Managementul implementării programului
 - 8.2. Comunicarea în procesul de implementare a programului
- IX. Finanțarea programului de revitalizare
 - 9.1. Planul financiar al programului
 - 9.2. Surse de finanțare
- X. Monitorizarea și evaluarea programului

Atașamente

1. Hărți care prezintă indicatorii de revitalizare în diferite zone ale orașului
2. Hotărârea Consiliului Orășenesc privind inițierea elaborării Programului de Revitalizare
3. Dispoziția Primarului de numire a membrilor Comitetului de Coordonare
4. Lista de prezență la consultările publice
5. Fotografii de la consultările publice
6. Raport privind consultările publice și reuniunile Comisiei Consultative (Comitetului de Revitalizare)
7. Formularul - desemnarea zonei de revitalizare
8. Hotărârea Consiliului Orășenesc privind adoptarea Programului de Revitalizare

Ținând cont de experiența moldovenească și poloneză, metodologia de elaborare a Programului de Revitalizare Urbană poate fi descris după cum urmează.

Metodologia de creare a Programului de Revitalizare Urbană reprezintă distingerea a trei părți principale într-un studiu de acest tip. Acestea sunt:

- **partea de diagnosticare și analiză** - reprezintă delimitarea (adică separarea, demarcarea) zonelor degradate și a zonelor de revitalizare;
- **partea strategică** - conține, printre altele, viziunea și obiectivele revitalizării;
- **implementarea și evaluarea** - care descrie proiectele de revitalizare prezentate și interrelațiile dintre acestea (conformitatea cu obiectivele de revitalizare și complementaritatea) și indică sistemul de implementare și monitorizare a activităților de revitalizare, iar apoi definește sistemul de evaluare și actualizare a programului.

Partea de diagnosticare și analiză colectează și utilizează date statistice, în principal cu privire la identificarea și măsurarea nivelului de intensitate a **fenomenelor negative** din oraș/comună, mai întâi în sfera socială, apoi în sfera economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică. Analiza indicatorilor și metodele calitative se aplică, de obicei, unităților analitice selectate, care sunt cartierele orașelor, cartierele de locuințe și, în zonele rurale - satele.

În condițiile poloneze, documentul sursă de bază în ceea ce privește **problemele și obiectivele în domeniul social pentru Programul de Revitalizare a Comunei este „Strategia Comunei pentru Rezolvarea Problemelor Sociale”**. Problemele identificate în documentul Strategiei sunt luate în considerare la elaborarea unui diagnostic al situației socio-economice a orașului/comunei și analizate cu ajutorul unor indicatori adecvați la scara sectoarelor/cartierelor/satelor individuale. Analiza problemelor sociale este completată de o analiză cantitativă și calitativă a problemelor din domeniile economic, de mediu, spațial-funcțional și tehnic. În cele din urmă, analizele efectuate conduc la **delimitarea zonelor degradate și la identificarea zonelor de revitalizare**.

Partea strategică a Programului de Revitalizare a Comunei (PRC) conține o viziune definită a stării țintă a zonelor de revitalizare și a obiectivelor și direcțiilor de activități PRC. Obiectivele Programului de Revitalizare a Comunei (mai mult de jumătate dintre ele) sunt corelate și rezultă din obiectivele indicate în Strategia de Rezolvare a Problemelor Sociale a Comunei, precum și din alte documente strategice ale orașului/ comunei. Obiectivele elaborate stabilesc direcțiile de acțiune în cadrul Programului de Revitalizare a Comunei și devin baza pentru dezvoltarea proiectelor de revitalizare.

În cadrul părții de implementare și evaluare a Programului de Revitalizare a Comunei, proiectele de revitalizare prezentate de părțile interesate sunt adunate, după ce au fost clasificate în prealabil ca fiind **primare** sau **complementare**. Proiectele sunt un instrument pentru punerea în aplicare a obiectivelor individuale de revitalizare și constituie un set de inițiative datorită cărora va fi posibil să se

scoată zonele de revitalizare din criză. Un element important este elaborarea unei previziuni financiare și o compilație a surselor potențiale de finanțare pentru proiectele incluse în program. Ulterior, Programul de Revitalizare a Comunei descrie sistemul adoptat de implementare și monitorizare a activităților de revitalizare și definește sistemul de evaluare și actualizare a programului.

Toate etapele de lucru privind dezvoltarea Programului de Revitalizare a Comunei ar trebui să se desfășoare în conformitate cu principiile participării publice.

Se asigură implicarea comunității locale și a altor părți interesate în procesul de revitalizare în elaborarea PRC, inclusiv prin participarea la un sondaj, prezența la reuniuni și consultarea publică în toate etapele de lucru ale Programului. Reprezentanții diferitelor instituții, locuitorii comunei, în special primarii și consilierii din fiecare sector/cartier/sat, sunt implicați în procesul de diagnosticare a problemelor, de determinare a zonei degradate și a zonei de revitalizare, de definire a obiectivelor de revitalizare și de elaborare a proiectelor și acțiunilor de revitalizare. Menținerea caracterului social al Programului de Revitalizare a Comunei în etapa de implementare, monitorizare și evaluare este asigurată prin participarea reprezentanților părților interesate la lucrările Comisiei Consultative (în Polonia se utilizează denumirea Comitetul de Revitalizare).

Ar trebui planificată și coordonată implicarea părților interesate în procesul de elaborare, punere în aplicare, monitorizare și evaluare a Programului de Revitalizare și ar trebui să se asigure o informare și o promovare adecvate adresate comunității locale. Prin urmare, se recomandă întocmirea unui document „Plan de comunicare, care să includă strategia de comunicare și promovare planificată pentru procesul de dezvoltare și de realizare a revitalizării, indicând metodele și instrumentele de comunicare și promovare care vor fi utilizate, inclusiv publicul cărui i se adresează mesajul.

Procesul de elaborare a unui Program de Revitalizare a Comunei necesită multă muncă și este de lungă durată. Se poate distinge prin următoarele etape:

- decizia autorităților orașului/ comunei de a proceda la o diagnoză a situației socio-economice, care va sta la baza delimitării zonei degradate și a desemnării zonei de revitalizare;
- înființarea unui Comitet de Coordonare (Echipă de Revitalizare) în cadrul Primăriei Orașului/Comunei;
- colectarea datelor pentru diagnosticul de delimitare;
- elaborarea unui diagnostic (sub forma unui raport scris) și identificarea zonei degradate și a desemnării zonei de revitalizare (sau a unor subzone);
- consultări publice privind zona degradată și zona de revitalizare;
- o cerere formală (cererea este depusă de Primar la Consiliul Orașului/Comunei) pentru a desemna o zonă degradată și o zonă (sau subzone) pentru revitalizare - se anexează un diagnostic și hărți care arată limitele zonei degradate și ale zonei de revitalizare;
- hotărârea Consiliului Orașului/ Consiliului Comunei privind delimitarea zonei degradate și desemnarea zonei de revitalizare;
- hotărârea Consiliului Orașului/ Consiliului Comunei privind inițierea elaborării Programului de Revitalizare a Comunei;
- numirea unei Comisii Consultative (Comitet de Revitalizare);
- pregătirea unui proiect de document al Programului de Revitalizare a Comunei - care include, printre altele, o listă și o descriere a proiectelor de revitalizare care urmează să fie realizate;
- consultarea publică a proiectului PRC;
- avizul diferitelor instituții - de exemplu, consiliul raional, voievodal, Direcția Regională de Protecție a Mediului, Responsabilul pentru Conservarea Istorică al Clădirilor Istorice etc. - cu privire la proiectul PRC;
- efectuarea de modificări ale PRC care rezultă în urma consultărilor publice și a avizelor instituțiilor publice de stat și locale;
- hotărârea Consiliului Orașului / Consiliului Comunei privind adoptarea (aprobarea) Programului de Revitalizare a Comunei;
- numirea unui Comitet de Revitalizare.

Metodologia de delimitare a zonelor degradate și de desemnare a zonelor de revitalizare și logica de intervenție – viziunea și obiectivele revitalizării

Unul dintre principiile cheie ale **revitalizării** este necesitatea concentrării teritoriale a acțiunilor întreprinse. Legea privind revitalizarea din 9 octombrie 2015, adoptată în Polonia, indică în mod clar dimensiunea teritorială a revitalizării. Aceasta înseamnă că proiectele trebuie să fie implementate într-o zonă strict definită. Proliferarea activităților și intervențiilor de revitalizare din trecut nu a dat întotdeauna rezultatele scontate. Proiectele individuale, răspândite pe o suprafață mare, au rămas adesea fără un impact suficient asupra schimbărilor structurale reale și durabile în zone degradate prea largi sau delimitate în mod arbitrar. Necesitatea de a limita sfera teritorială a revitalizării este legată în primul rând de limitarea resurselor disponibile, în special a resurselor financiare. Comunele trebuie să abordeze revitalizarea ca pe o intervenție bine gândită și cuprinzătoare în zona cu cele mai mari nevoi, în conformitate cu principiul prioritizării nevoilor. Astfel, alegerea zonei de revitalizare este determinată de concentrația puternică a fenomenelor negative și de importanța zonei pentru dezvoltarea locală.

O condiție esențială pentru succesul procesului de revitalizare a zonelor din comuna/orașul aflat într-o stare de criză este **implicarea comunității locale, a ONG-urilor și a altor entități în pregătirea măsurilor de revitalizare. Omul este subiectul majorității activităților de dezvoltare, inclusiv al revitalizării, și prin urmare, participarea activă a acestuia la toate procesele din acest domeniu este foarte importantă.**

Revitalizarea este un răspuns la o stare de criză cu multiple fațete într-o anumită comunitate care ocupă o zonă definită. Crearea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea orașului, în special pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din zonele degradate, ar trebui să fie o activitate prioritară a autorităților locale, iar proiectele de revitalizare planificate trebuie să contribuie la o revigorare socio-economică durabilă a zonei degradate, sporind astfel atractivitatea acesteia pentru locuitori și pentru viitorii investitori. Prin urmare, este foarte important să se **delimiteze** corect **zonele degradate și să se desemneze zona de revitalizare.**

Criteria de delimitare de bază:

1. Identificarea unei **zone degradate**, în care există o **stare de criză** - adică există o concentrare de **fenomene sociale** negative și, în plus, acestea coexistă cu fenomene negative în cel puțin una dintre următoarele sfere: **economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică**.
2. Desemnarea unei **zone de revitalizare**, care poate include totalitatea sau o parte a **unei zone degradate**, dar care nu poate fi mai mare de:
 - **20% din suprafața orașului /comunei și**
 - **să fie locuită de mai mult de 30% din populația orașului / comunei.**

Metodologia de delimitare a zonelor degradate și de desemnare a zonelor de revitalizare constă în 5 etape.

Tabelul 1.

Etapele metodologiei de delimitare a zonelor degradate și de desemnare a zonelor de revitalizare

Etapa	Lucrările care urmează a fi executate
Etapa 1 Pregătirea pentru analiza indicatorilor - selectarea unităților analitice, de exemplu, zone, cartiere, localității	Este necesară o analiză a diversității interne a diferitelor fenomene sociale și economice din oraș/comună pentru a identifica zonele de criză pe acest teren. Pentru o astfel de analiză, este necesară împărțirea spațiului orașului în unități de bază, care vor constitui unele dintre cele mai mici zone, deja indivizibile în procesul de analiză, pentru care se va efectua o analiză a intensității de apariție a fenomenelor de criză. Acestea pot fi unități urbane, cartiere, așezări.
Etapa 2 Analiza diversității și intensității fenomenelor de criză în zona orașului	Analiza diversității fenomenelor sociale, precum și a fenomenelor economice, de mediu, spațial-funcționale sau tehnice la scară orășenească - adică în raport cu unitățile analitice ale orașului identificate în etapa 1. Realizarea acestei sarcini necesită obținerea de informații din mai multe surse de date diferite, fără legătură între ele, și apoi prelucrarea lor astfel încât să se poată construi indicatori sintetici care să arate amploarea crizei în fragmente individuale din zona orașului - de exemplu, intensitatea unui anumit fenomen negativ la 100 de locuitori.

Etapa	Lucrările care urmează a fi executate
<p>Etapa 3 Delimitarea unei zone degradate</p>	<p>Pe baza informațiilor colectate, se identifică zonele din oraș care se află într-o stare de criză din cauza concentrării fenomenelor sociale și economice, de mediu, spațial-funcționale sau tehnice negative. Zonele degradate sunt cele în care amploarea fenomenelor negative, în primul rând în sfera socială și apoi în alte sfere, este peste media orașului în ansamblul său.</p>
<p>Etapa 4 Desemnarea zonei de revitalizare</p>	<p>În zonele degradate indicate se desemnează o zonă de revitalizare. Alegerea unei astfel de zone este dictată de două criterii esențiale. Pe de o parte, zona trebuie să fie caracterizată de o concentrare deosebită de fenomene negative; pe de altă parte, trebuie să fie importantă pentru dezvoltarea locală a orașului/comunei.</p> <p>Zona care face obiectul măsurilor de revitalizare nu poate fi mai mare de 20% din suprafața orașului, iar populația acesteia nu poate depăși 30% din populația totală a orașului.</p>
<p>Etapa 5 Adoptarea unei rezoluții privind delimitarea unei zone degradate și desemnarea unei zone de revitalizare</p>	<p>După efectuarea activităților analitice care permit delimitarea zonei degradate și a zonei de revitalizare, are loc desemnarea formală a acestora prin intermediul unei hotărâri a consiliului orașenesc.</p> <p>Acest lucru este rezultatul unei consultări publice, în conformitate cu principiul unui proces participativ de implicare a comunității locale în afacerile publice.</p>

Documentele strategice (de exemplu, strategiile de dezvoltare locală) de care dispun autoritățile locale (orașe / comune) conțin, de obicei, o analiză a situației socio-economice a comunei în ansamblu, de exemplu, rata șomajului în comună, rata de utilizare a asistenței sociale etc. Datele și analizele trebuie să fie mai detaliate în scopul **delimitării** pentru programul de revitalizare. Din punctul de vedere al necesităților de delimitare pentru programul de revitalizare, datele și analizele trebuie să fie mai detaliate și să se refere la sectoare, cartiere de locuințe sau sate individuale. Prin urmare, punctul de plecare pentru delimitarea unei zone degradate și desemnarea unei zone de revitalizare este delimitarea unităților analitice respective din cadrul zonei, pentru care este necesară obținerea datelor.

Conform metodologiei de dezvoltare a Programului de Revitalizare a Comunei, este necesar să se examineze **problemele sociale**, apoi problemele **economice, de mediu, spațial-funcționale și tehnice** în legătură cu aceste unități analitice selectate, care sunt zonele individuale ale orașului/comunei.

În primul rând este efectuată o analiză separată a fenomenelor sociale negative care au loc în diferite zone/cartiere, iar apoi se examinează dacă fenomenele sociale negative au fost însoțite de fenomene negative în cel puțin una dintre următoarele sfere: economică, de mediu, spațial-funcțională sau tehnică.

În funcție de datele disponibile, se realizează un diagnostic bazat pe o analiză a indicatorilor pentru toate zonele din oraș/cartierele pentru a identifica prezența unei **stări de criză**. Pentru a ilustra fenomenele sociale negative, au fost examinate următoarele domenii și fenomene sociale:

- șomajul, inclusiv șomajul de lungă durată,
- sărăcie,
- infraționalitate,
- nivelul de educație,
- nivelul de capital social,
- nivelul de participare la viața publică.

Analiza indicatorilor în zonele indicate constă în calcularea stării medii a unui anumit fenomen în oraș și în calcularea stării unui anumit fenomen în cartierele individuale prin raportarea numărului de fenomene sociale negative identificate la 100 de locuitori dintr-o anumită zonă/ sector al orașului. În acest fel, se obține o reflectare a intensității unui anumit fenomen exprimată în procente în cartiere/ zone individuale ale orașului și în medie pentru întregul oraș.

În etapa următoare, părțile individuale ale orașului au fost evaluate în raport cu media orașului ca întreg. Sunt enumerate cartiere în care intensitatea fenomenului negativ este mai mare decât media pentru întregul oraș. Apoi, pentru marea majoritate a parametrilor studiați, a fost utilizată o scală de puncte, în funcție de procentul cu care, într-un anumit cartier al orașului, un anumit fenomen se situează peste (în cazul unor indicatori sub) medie, de exemplu:

- indicator între 0-1% peste media orașului: 1 punct
- indicator între 1,1-2% peste media orașului: 2 puncte
- indicator între 2,1-3% peste media orașului: 3 puncte
- indicator la un nivel de peste 3% peste media orașului: 4 puncte

Metoda descrisă are ca scop identificarea cartierelor orașului/comunei în care acumularea de fenomene sociale negative se abate cel mai mult de la media pentru oraș/comună. Unele orientări privind metodologia de delimitare a zonelor degradate prevăd o metodologie bazată pe utilizarea unui așa-numit **indicator sintetic** pentru a ilustra intensitatea fenomenelor negative din oraș. Cu toate ace-

tea, utilizarea unui indicator sintetic necesită cunoștințe statistice și, prin urmare, este mai dificil de aplicat în practică.

La evaluarea situației din anumite zone ale orașului/cartiere în celelalte sfere - în afară de cea **socială**, și anume **cea economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică** - se poate efectua o **analiză calitativă**. Analiza calitativă constă în descrierea, de exemplu, a stării infrastructurii tehnice (foarte bună/ bună/foarte proastă), a accesibilității la infrastructura socială (cultură, educație, sport, recreere), sau a stării tehnice a instalațiilor publice etc. Apariția unor fenomene negative într-o sferă suplimentară, inclusiv în sfera socială, este suficientă pentru a considera o zonă ca fiind degradată.

Următorii indicatori pot fi utilizați în procesul de delimitare - deoarece sunt disponibile date pentru diferite zone ale orașului:

Tabelul 2.

Lista cu exemple de indicatori de delimitare în Programul de Revitalizare a Orașului

Sfera	Indicele de delimitare
Sfera socială - șomaj	Numărul de șomeri (la 100 de locuitori)
	Numărul de șomeri de lungă durată (la 100 de locuitori)
Sfera socială - sărăcie	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială din cauza sărăciei (la 100 locuitori)
	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială din cauza șomajului (la 100 de locuitori)
	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială din cauza unui handicap (la 100 de locuitori)
	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială din cauza unei boli grave sau de lungă durată (la 100 de locuitori)
	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială din cauza alcoolismului (la 100 locuitori)
	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială din cauza neputinței (la 100 locuitori)
	Numărul de persoane care beneficiază de ajutor social - familii numeroase (la 100 locuitori)

Sfera	Indicele de delimitare
Sfera socială - infracțiune	Numărul de încălcări înregistrate (la 100 de locuitori)
	Numărul de infracțiuni penale (la 100 de locuitori)
	Numărul de „Fișe albastre” (la 100 de locuitori)
Sfera socială - nivelul de educație	Rezultatele medii ale examenelor pentru clasele a VIII-a
Sfera socială - nivelul de participare la viața publică	Numărul de persoane care participă la reuniuni (la 100 de locuitori)
	Numărul de persoane care participă la alegeri (la 100 de locuitori)
Sfera socială - nivelul de capital social	Numărul de ONG-uri înregistrate (la 100 de locuitori)
	Numărul de cereri de finanțare depuse (la 100 de locuitori)
	Numărul de proiecte implementate cu sprijinul autorităților locale (la 100 de locuitori)
Sfera economică - antreprenariat	Numărul de întreprinderi înregistrate (la 100 de locuitori)
Sfera - mediu natural	Calitatea componentelor de mediu
Sfera spațială și funcțională	Accesibilitatea la infrastructura tehnică
	Accesibilitatea la infrastructura de sport și recreere
	Accesibilitatea la infrastructura culturală
	Accesibilitatea la infrastructura de transport
Sfera spațială și funcțională	Starea tehnică a clădirilor

Atunci când se separă zonele de revitalizare de zonele degradate, este necesar să se ia în considerare în același timp:

- cea mai puternică acumulare de fenomene sociale negative și în alte sfere,
- să se respecte parametrii de limitare a zonei de revitalizare, și anume nu mai mult de 20% din suprafața orașului/comunei și nu mai mult de 30% din populația orașului/comunei,
- existența unor potențiale care pot sta la baza proceselor de dezvoltare.

Zonele degradate și zonele de revitalizare ar trebui să fie indicate pe hărțile orașelor/comunelor.

Problemele și potențialul zonelor de revitalizare

Delimitarea zonelor degradate este orientată spre stabilirea stării de criză a acestor zone - cu alte cuvinte, a problemelor existente. În schimb, atunci când planificăm procese de revitalizare, căutăm modalități de a depăși aceste probleme. Din acest motiv, este important să se identifice potențialul existent.

Potențialul de depășire a stării de criză și de rezolvare a problemelor existente în fiecare subdomeniu de revitalizare este înțeles ca fiind resursele și capacitățile relevante care pot sta la baza punerii în aplicare a proiectelor de revitalizare. Aceste potențiale pot fi analizate în mai multe categorii:

- **potențialul de resurse materiale** - care ia forma, de exemplu, a clădirilor (de exemplu, casa de cultură, căminul cultural al satului, clădire istorică) și a terenurilor (teren de joacă), a infrastructurii sociale, tehnice și municipale, a echipamentelor, de exemplu, multimedia, clădiri sportive, etc.;
- **potențialul natural** - de exemplu, un parc istoric,
- **capacitatea instituțională** - se manifestă sub forma unor instituții și organizații, de exemplu, școala, biblioteca, asociația neguvernamentală, Brigada de Pompieri Voluntari, un club sportiv;
- **capacitatea socială** - manifestată prin inițiativele și implicarea comunității locale în problemele comunitare.
- **potențial istoric și cultural** - legat de istoria și tradițiile unei localități date.

Prin revitalizare se înțelege scoaterea din starea de criză a zonelor degradate prin activități de ansamblu, care integrează intervenții în beneficiul comunității locale, al spațiului și al economiei locale - concentrate teritorial și realizate în cooperare cu comunitatea locală, în mod planificat și integrat, prin definirea și punerea în aplicare a **activităților de revitalizare**. Prin urmare, în procesul de elaborare

a Programului de Revitalizare Urbană este necesar să se formuleze o viziune de ansamblu asupra stării zonei degradate după revitalizare, astfel încât să se poată identifica **obiectivele de revitalizare** și să se poată elabora proiecte pentru realizarea acestora. Un exemplu de viziune formulată este prezentat mai jos.

Schemă. **Viziune privind starea zonelor de revitalizare - exemplu**

Îmbunătățirea nivelului de trai al comunității:

- prin îmbunătățirea accesibilității la infrastructura socială și tehnică și prin îmbunătățirea calității spațiilor publice,
- prin creșterea activității sociale și economice și
- ca urmare a depășirii fenomenelor sociale negative.

Obiectivele de revitalizare și direcțiile de acțiune în vederea reducerii fenomenelor negative

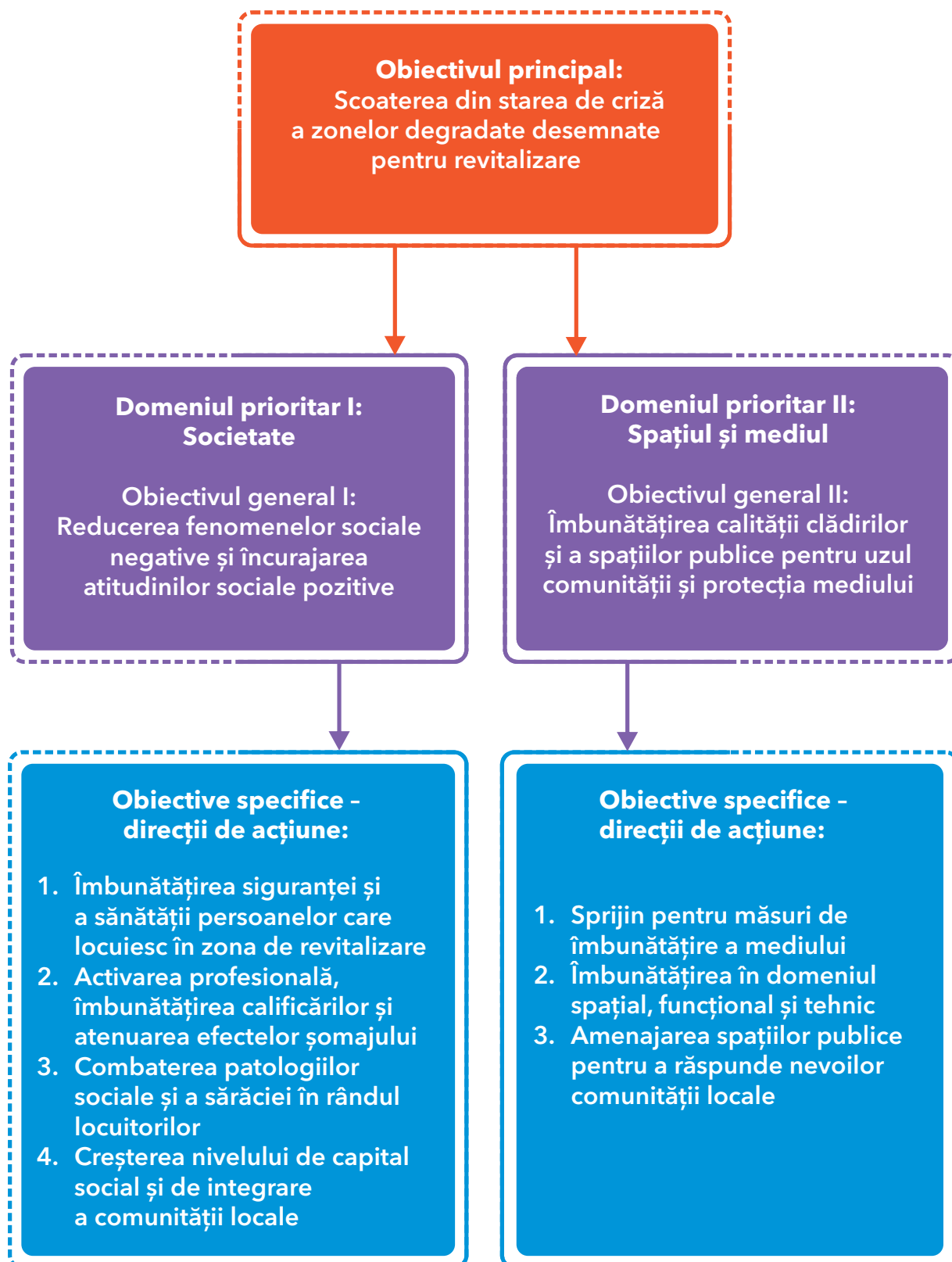
Obiectivul general al revitalizării este de a scoate din starea de criză zonele degradate desemnate pentru revitalizare. Acest lucru necesită **acțiuni/ proiecte** care trebuie întreprinse pentru a atinge obiectivele specifice care alcătuiesc acest obiectiv principal. Obiectivele specifice revitalizării derivă din problemele identificate și servesc la rezolvarea acestora. Având în vedere o viziune definită a statului țintă – obiectivul principal al revitalizării poate fi definit, de exemplu, ca: **„Scoaterea din starea de criză a zonelor degradate desemnate pentru revitalizare”**.

Realizarea obiectivului principal de revitalizare poate fi posibilă prin punerea în aplicare a unor obiective specifice în domeniile prioritare. Acestea ar putea fi, de exemplu, două domenii prioritare:

- **Domeniul prioritar I - Societatea**
- **Domeniul prioritar II - Spațiul și mediul**

În acest caz, structura obiectivelor programului de revitalizare urbană ar putea fi ca în exemplul de mai jos.

Schemă. Structura obiectivelor Programului de Revitalizare Urbană - exemplu

În următoarea etapă de lucru a Programului de Revitalizare Urbană, stabilește un set de proiecte de revitalizare, a căror implementare va permite atingerea obiectivelor programului. Ar trebui, de asemenea, să se elaboreze o structură pentru punerea în aplicare și evaluarea programului.

Proiecte de revitalizare

Realizarea obiectivelor identificate în cadrul Programului de Revitalizare Urbană (acronim: PRU) este posibilă prin punerea în aplicare a activităților și proiectelor de revitalizare care se încadrează în obiectivele individuale de revitalizare. Proiectele de revitalizare sunt elaborate ținând cont de obiectivele de revitalizare care decurg din problemele existente în zona de revitalizare (sau în subzonele de revitalizare individuale). **Lista de proiecte este întocmită în urma unei cereri de proiecte deschise, adresată părților interesate de revitalizare.**

Se creează o listă de proiecte de bază și complementare. Legea privind revitalizarea, în vigoare în Polonia, indică necesitatea ca în Programul de Revitalizare să se regăsească:

- proiectele de revitalizare de bază planificate, împreună cu descrierile acestora, care să conțină, pentru fiecare proiect, cel puțin: denumirea și indicarea entităților care le realizează, domeniul de aplicare al sarcinilor realizate, localizarea acestora, valoarea estimată, rezultatele preconizate, împreună cu metoda de evaluare a acestora în raport cu obiectivele de revitalizare, descrierea acțiunilor care asigură accesibilitatea pentru persoanele cu nevoi speciale (în cazul în care pot fi indicate astfel de date),
- caracteristici ale altor activități de revitalizare acceptabile (suplimentare) care pun în aplicare direcțiile de activitate adoptate în PRU.

Pentru fiecare proiect, trebuie verificat dacă acesta îndeplinește criteriile **SMART**, ceea ce înseamnă că proiectele trebuie să prezinte următoarele caracteristici, și anume:

- **S** - subiect detaliat,
- **M** - măsurabil,
- **A** - adecvat pentru a satisface nevoile,
- **R** - realist,
- **T** - la termen, adică încorporat în timp.

Pentru a îndeplini cerințele SMART și domeniul de aplicare privind revitalizarea, pentru proiectele de revitalizare ar trebui elaborat un **model de fișă de proiect și ar trebui anunțat un concurs deschis de proiecte pentru Programul de Revitalizare Urbană**, astfel încât toate părțile interesate în procesul de revitalizare să își poată depune proiectele.

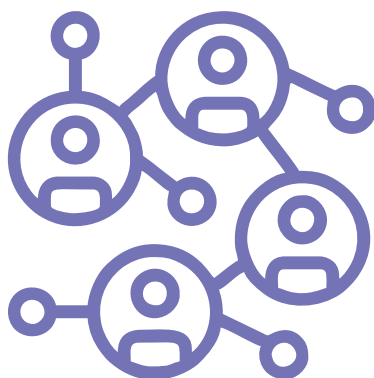
Obiectivele revitalizării și proiectele care urmează să fie realizate ar trebui să facă obiectul unor **consultări** în cadrul unor reuniuni cu primarii de sate/sector, consilierii și locuitorii din fiecare subzonă desemnată pentru revitalizare. Analiza proiectelor depuse în cadrul Programului de Revitalizare Urbană trebuie să fie orientată spre determinarea tipului de fenomene sociale negative (și/sau tehnice, economice etc.) care vor fi eliminate prin implementarea unui anumit proiect și obiectivele procesului de revitalizare în care se încadrează proiectul.

Este util ca **concursul de proiecte pentru Programul de Revitalizare Urbană să se desfășoare cu ajutorul unei așa-numite fișe de proiect** (un model de fișă de proiect ar trebui să fie disponibil pe pagina Primăriei Orașului), astfel încât toate proiectele depuse să fie descrise în același mod.

Părțile interesate în procesul de revitalizare

Identificarea **părților interesate în procesul de revitalizare** este foarte importantă pentru eficiența procesului de participare publică. În plus, revitalizarea este, până la urmă, realizată pentru a îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor și funcționarea diferitelor organizații din oraș. Din acest motiv, autoritatea locală, în calitate de animator al procesului de revitalizare, trebuie să recunoască actorii implicați în procesul de revitalizare, precum și problemele și nevoile acestora, pentru a direcționa corect obiectivele, direcțiile de activitate și pentru a selecta proiectele de revitalizare în consecință.

Părțile interesate - sunt persoane, grupuri sociale, întreprinderi, instituții, organizații, birouri care au un „interes” specific - adică pot influența acțiunile autorității locale sau sunt influențate de deciziile luate de aceasta.

Termenul „părți interesate” a fost folosit pentru prima dată în 1963 de către Stanford Research Institute pentru a se referi la grupurile de părți interesate din cadrul întreprinderilor.

Gestionarea procesului de revitalizare ar trebui să fie participativă. Prin urmare, se acordă atenție interacțiunii dintre administrația publică și societatea civilă (adică diferitele părți interesate). Părțile interesate de politica publică - care este, de asemenea, revitalizare - sunt actorii/participanții interesați de deciziile publice, adică locuitorii, grupurile de cetățeni, activiștii organizațiilor sociale, ONG-urile, activiștii organizațiilor profesionale, personalul administrativ, antreprenorii și alte instituții publice.

În condițiile poloneze, Legea privind revitalizarea indică faptul că părțile interesate de revitalizare sunt în special:

1. locuitorii din zona de revitalizare și proprietarii, uzufructuarii perpetui ai bunurilor imobile și entitățile care gestionează bunuri imobile situate în zonă, inclusiv cooperativele de locatari, comunitățile de locatari, inițiativele sociale ale locatarilor și asociațiile de locatari a clădirilor sociale;
2. locuitorii comunei, alții decât cei menționați la punctul 1;
3. entitățile care desfășoară sau intenționează să desfășoare activități comerciale în comună;
4. entitățile care desfășoară sau intenționează să desfășoare activități sociale în comună, inclusiv organizațiile neguvernamentale și grupurile informale;
5. unitățile administrației publice locale și unitățile organizatorice ale acestora;
6. autoritățile publice;
7. entitățile, altele decât cele enumerate la punctul 6, care exercită atribuțiile Trezoreriei Statului în domeniul revitalizării.

Identificarea părților interesate de revitalizare este foarte importantă, deoarece administrația orășenească trebuie să se asigure că există mecanisme adecvate de comunicare cu acestea și de consultare publică. Părțile interesate sunt implicate în toate fazele procesului de revitalizare: de la elaborarea programului de revitalizare până la implementarea, monitorizarea și evaluarea acestuia. Încă din etapa de delimitare a zonei degradate și desemnare a zonei de revitalizare, activitatea desfășurată nu poate avea loc fără participarea părților interesate. Încă din această etapă a procesului de revitalizare, este important să se implice pe deplin diferite grupuri sociale, care își pot exprima opinia cu privire la extinderea limitelor și la domeniul de aplicare al zonei degradate, ca parte a consultării. Un instrument de consultare deosebit de valoros în această etapă este o dezbatere (conferință) la care participă părțile interesate, împreună cu experți și autorități orășenești, în timpul căreia sunt prezentate rezultatele procedurii de delimitare împreună cu anexele, hărți.

Forme de participare publică

Participarea publică înseamnă comunicarea cu părțile interesate de revitalizare, dar nu doar sub forma furnizării de informații. Este vorba despre obținerea efectului de implicare a părților interesate, colaborare și crearea de parteneriate pentru inițiative de revitalizare. În acest proces, este important ca primăria să folosească nu numai propriile canale de informare, ci și să coopereze cu mass-media locală.

Una din definiții indică faptul că:

participarea publică „este participarea activă a locuitorilor orașului la soluționarea problemelor importante pentru oraș, pentru locuitorii acestuia sau pentru anumite grupuri sociale, este includerea în procesul de elaborare a documentelor de planificare, de luare a deciziilor cheie și de rezolvare a problemelor locale”.

Participarea publică este cunoscută și ca un proces în care două sau mai multe părți interacționează în elaborarea planurilor, în punerea în aplicare a politicilor specifice și în luarea deciziilor. Caracterul distinctiv al participării este participarea activă a tuturor partenerilor implicați în procesul de interacțiune. Participarea publică înseamnă că locuitorii și alte părți interesate comunică cu autoritățile orașului și colaborează reciproc.

Pregătirea, precum și derularea și evaluarea ulterioară a Programului de Revitalizare Urbană ar trebui să se desfășoare în conformitate cu **principiile participării publice**. În condițiile poloneze, cerințele privind participarea publică sunt stabilite în *Legea privind revitalizarea*. Legea indică faptul că **participarea publică include pregătirea, desfășurarea și evaluarea revitalizării într-o manieră care să asigure participarea activă a părților interesate, inclusiv prin participarea la consultările publice și la activitatea Comitetului de Revitalizare**.

Legea indică, de asemenea, instrumente și mecanisme de implicare a părților interesate în procesul de pregătire, implementare și evaluare a Programului de Revitalizare Urbană. Aceasta presupune:

1. identificarea nevoilor și așteptărilor părților interesate și căutarea coerenței activităților planificate cu aceste nevoi și așteptări;
2. desfășurarea, la propunerea părților interesate, a unor activități educaționale și de informare cu privire la procesul de revitalizare, inclusiv esența, obiectivele, principiile de desfășurare a revitalizării, rezultate din lege, și desfășurarea acestui proces;
3. inițierea, facilitarea și sprijinirea activităților de dezvoltare a dialogului între părțile interesate și integrarea acestora în procesul de revitalizare;
4. asigurarea participării părților interesate la elaborarea documentelor de revitalizare, în special a Programului de Revitalizare Urbană;
5. sprijinirea inițiativelor care vizează creșterea participării părților interesate la pregătirea și punerea în aplicare a Programului de Revitalizare Urbană;
6. Asigurarea faptului că părțile interesate au un cuvânt de spus în timpul pregătirii, desfășurării și evaluării revitalizării.

În conformitate cu prevederile Legii privind revitalizarea, formele de consultare publică sunt:

1. strângerea de informații și observații pe suport de hârtie sau în format electronic, inclusiv prin mijloace de comunicare electronică, în special prin e-mail sau prin formulare postate pe pagina Buletinului de Informare Publică a Primăriei orașului;
2. întâlniri, dezbateri, ateliere de lucru, vizite de studiu, sondaje, interviuri, utilizarea de grupuri reprezentative sau colectarea de observații orale.

Alte indicații din Legea privind revitalizarea cu privire la modul în care ar trebui să se desfășoare consultarea publică prevăd că:

- consultările publice se desfășoară astfel încât să faciliteze înțelegerea și referința la conținutul prezentat și, în cazul în care acest lucru este justificat de natura specifică a conținutului consultat, prin vizualizări și rezumate în limbaj nespecializat ale informațiilor conținute în documentele supuse consultării.
- de îndată ce fiecare formă de consultare publică a fost finalizată, se întocmește un rezumat al consultării, inclusiv detalii privind locul și data la care a avut loc și o discuție privind modul în care s-a desfășurat și, în cazul colectării în scris a observațiilor, toate observațiile sunt enumerate împreună cu o trimitere la acestea.
- proiectele de documente supuse consultării publice (de exemplu, proiectele de hotărâri și conținutul Programului de Revitalizare Urbană), precum și proiectele de documente care iau în considerare modificările introduse în urma consultării publice (de exemplu, planul de amenajare a teritoriului) sunt publicate pe site-ul web al primăriei orașului în Buletinul de Informare Publică și, la cererea părților interesate, sunt puse la dispoziție la sediul primăriei.

În cadrul revitalizării, participarea se bazează în primul rând pe consultarea publică, astfel încât una dintre condițiile pentru aceasta ar trebui să fie aplicarea unui set de principii de consultare.

Tabelul 3. **Cele șapte principii de consultare**

Normă	Conținutul normei
Buna-credință	Consultarea se desfășoară în spiritul dialogului civil. Părțile se ascultă reciproc, arătând dorința de a înțelege raționamente diferite.
Universalitate	Oricine este interesat de acest subiect ar trebui să poată afla despre această consultare și să-și exprime opiniile în cadrul acesteia.
Transparență	Informațiile privind scopul, regulile, procesul și rezultatul consultării trebuie să fie disponibile publicului. Trebuie să fie clar ce punct de vedere și pe cine reprezintă.
Receptivitate	Orice persoană care prezintă un aviz are dreptul la un răspuns pe fond într-un termen rezonabil, ceea ce nu exclude răspunsurile colective.

Normă	Conținutul normei
Coordonare	Consultările ar trebui să aibă o gazdă responsabilă pentru consultări, atât din punct de vedere politic, cât și organizațional. Acestea ar trebui să fie stabilite în mod corespunzător în structura administrativă.
Predictibilitate	Consultarea ar trebui să se desfășoare încă de la începutul procesului legislativ. Acestea ar trebui să se desfășoare într-un mod planificat și cu reguli clare.
Respectul pentru interesul general	În timp ce participanții individuali la consultare au dreptul de a-și expune interesele particulare, deciziile finale luate în urma consultării ar trebui să reprezinte interesul public și binele general.

În ceea ce privește posibilele metode de consultare publică care vor fi utilizate în elaborarea Programului de Revitalizare a Orașului, se recomandă următoarele metode participative:

- chestionare - online și pe suport de hârtie - chestionarele ar trebui să fie disponibile în ambele forme pentru a permite persoanelor care nu doresc sau nu pot utiliza internetul să își exprime punctul de vedere;
- întâlniri de informare și consultare - ar trebui organizate la o oră și într-un loc convenabil pentru cât mai mulți participanți potențiali;
- ateliere de lucru - reuniuni de lucru care le permit celor implicați să lucreze cu adevărat în mod activ asupra problemelor/obiectivelor;
- vizite de cercetare/vizite de studiu - care oferă posibilitatea de a afla direct de la fața locului despre problemele existente și de a le discuta cu reprezentanți ai comunității locale;
- organizarea și funcționarea unui serviciu de asistență - în cadrul căruia persoane competente furnizează informații în anumite zile/ore;
- colectarea de observații și propuneri, de exemplu cu privire la proiectele de documente - sub formă de formulare completate electronic sau pe suport de hârtie;
- interviuri și discuții individuale - care decurg din necesitatea de a obține informații de la o persoană, cum ar fi un lider local - sau de la o persoană cu competențe de expert.

În plus, o formă standard de comunicare cu comunitatea locală și cu părțile interesate de revitalizare este reprezentată de informațiile despre proces diseminate prin intermediul site-ului web al primăriei orașului/primăriei comunei cu privire la progresul și etapele de lucru ale Programului de Revitalizare Urbană și implementarea acestuia.

Participarea publicului la etapele de programare, implementare și evaluare a procesului de revitalizare

Organizarea lucrărilor de elaborare a Programului de Revitalizare. Implicarea părților interesate în procesul de dezvoltare, implementare, monitorizare și evaluare

Gestionarea procesului de revitalizare urbană în oraș necesită crearea unei structuri adecvate în cadrul primăriei orașului și implicarea părților interesate externe în acest proces. Primarul orașului, un grup de consilieri orășenești sau un grup de părți interesate externe care exprimă o astfel de nevoie pot fi inițiatorii elaborării Programului de Revitalizare Urbană.

Procesul de elaborare și implementare a Programului de Revitalizare Urbană este inițiat și coordonat de consiliul local - comună / oraș. Părțile interesate de revitalizare, adică alte instituții publice din oraș, ONG-uri, antreprenori și comunitatea locală, sunt implicate în acest proces.

Ca exemplu de structură de gestionare a procesului de revitalizare, vom folosi soluțiile adoptate în Comuna Kock în legătură cu elaborarea Programului de Revitalizare a Comunei Kock pentru anii 2023-2030.

Încă de la faza de pregătire a Programului de Revitalizare a Comunei Kock, primarul din Kock a emis un decret și a numit o Echipă pentru Programul de Revitalizare, formată din angajați ai Primăriei Orașului din Kock (în Republica Moldova, o astfel de echipă se numește Comitetul de Coordonare).

Sarcinile Echipei de Revitalizare (Comitetului de Coordonare) includ, în special:

- participarea activă la dezvoltarea Programului de Revitalizare a Comunei Kock,
- emiterea de avize și comentarii cu privire la proiectul Programului de Revitalizare Urbană,
- prezentarea Consiliului Orașului Kock a propunerilor de modificare a Programului,
- emiterea unui aviz cu privire la proiectele de revitalizare prezentate de părțile interesate și la propunerile de sarcini care urmează să fie îndeplinite în zona revitalizată,
- monitorizarea implementării Programului de Revitalizare Urbană,
- promovarea Programului de Revitalizare Urbană,
- evaluarea Programului de Revitalizare Urbană,
- cooperarea permanentă și continuă cu entitățile care elaborează și emit avize cu privire la Programul de Revitalizare a Comunei Kock.

Un număr mare de părți interesate de revitalizare a fost implicată în procesul de dezvoltare a programului, sub forma unor oportunități de participare la diverse forme de consultare publică, precum și a reprezentanților diferitelor grupuri de părți interesate care au fost reprezentate în cadrul Comitetului de Revitalizare înființat.

În conformitate cu regulamentul de procedură al Comitetului de Revitalizare înființat în cadrul Comunei Kock: „Comitetul de Revitalizare îndeplinește o funcție de avizare și de consiliere pentru primarul orașului Kock în timpul elaborării și punerii în aplicare a Programului de Revitalizare a Comunei Kock pentru anii 2023-2030. Sarcina comitetului este de a reprezenta interesele tuturor grupurilor și părților interesate de revitalizare în activitățile întreprinse de Comuna Kock în legătură cu pregătirea, punerea în aplicare și evaluarea măsurilor de revitalizare.

În etapa de implementare a Programului de Revitalizare Urbană, procesul de gestionare a programului implică:

- înființarea unui Comitet de Revitalizare cu participarea părților interesate externe și
- entitățile și instituțiile care implementează proiectele incluse în program.

Structura de implementare a Programului de Revitalizare în Comuna Kock, ținând cont de împărțirea sarcinilor și competențelor între diferitele organisme, este următoarea:

- **Primarul Orașului Kock** - este responsabil de supravegherea zilnică a Programului, decide cu privire la necesitatea de a actualiza Programul, aprobă selecția proiectelor care urmează să fie puse în aplicare, decide cu privire la implicarea financiară a Comunei Kock și punerea în aplicare a programului și se asigură că bugetul comunei garantează fondurile pentru punerea în aplicare a acestuia;
- **Echipe de Revitalizare / Comitetul de Coordonare** - îl asistă pe Primar în îndeplinirea sarcinilor sale. Aceasta participă la lucrările din faza de pregătire a programului și la implementarea ulterioară a acestuia, în cadrul sarcinilor Primăriei orașului. Echipa de Revitalizare / Comitetul de Coordonare coordonează pregătirea și punerea în aplicare a proiectelor individuale de revitalizare. În ceea ce privește proiectele complexe și interdisciplinare, se vor înființa Echipe de Proiect, formate din angajați ai unităților organizatorice ale Primăriei orașului. Acestea vor fi responsabile pentru coordonarea aspectelor legate de procesul de revitalizare, pregătirea și desfășurarea activităților legate de implementarea proiectelor individuale prevăzute în program, inclusiv pregătirea documentației, desfășurarea procedurilor de licitație, promovarea proiectelor, depunerea cererilor de cofinanțare pentru proiectele de revitalizare. Echipa de Revitalizare / Comitetul de Coordonare este responsabil de controlul gradului de realizare a obiectivelor Programului și de întocmirea ciclică a rapoartelor, de monitorizarea și evaluarea progresului de implementare a Programului, de actualizarea și evaluarea Programului și de promovarea acestuia.
- **Comitetul de Revitalizare** - se înființează în etapa de implementare a Programului de Revitalizare Urbană. Sarcina comitetului este de a reprezenta interesele tuturor grupurilor și părților interesate de revitalizare în activitățile întreprinse de Comuna Kock în legătură cu pregătirea, punerea în aplicare și evaluarea măsurilor de revitalizare. Comitetul de Revitalizare va avea un rol consultativ și de consiliere pentru Primarul Orașului Kock. Comitetul este compus din reprezentanți ai părților interesate de revitalizare, inclusiv: membri ai Echipei de Revitalizare/ Comitetului de Coordonare, reprezentanți ai Consiliului Municipal, reprezentanți ai locuitorilor Comunei, persoane indicate de organizații neguvernamentale din zonele

de revitalizare și persoane care reprezintă antreprenorii. Sarcina Comitetului de Revitalizare este, printre altele, de a emite un aviz cu privire la rapoartele privind punerea în aplicare a programului, de a monitoriza eficacitatea punerii în aplicare a programului și de a face propuneri pentru noi proiecte de revitalizare importante din punctul de vedere al grupurilor individuale a părților interesate.

- **Părțile interesate de procesul de revitalizare: entități și instituții** - acestea sunt responsabile pentru proiectele aflate în responsabilitatea lor. Implementarea cu succes a Programului de Revitalizare Urbană necesită implicarea partenerilor locali din sectorul public, social și economic.

Participarea publicului în etapa de delimitare a zonelor degradate și desemnare a zonelor de revitalizare

Delimitarea zonelor degradate și desemnarea zonelor de revitalizare se realizează printr-o metodă de expertiză, deoarece necesită utilizarea unor indicatori independenți și obiectivi pentru identificarea fenomenelor de criză în părți separate ale comunei/orașului în sfera socială, care sunt însoțite de fenomene negative în cel puțin una dintre celelalte sfere: economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică. Cu toate acestea, încă din etapa de lucru legată de delimitarea zonelor degradate și desemnarea zonelor de revitalizare, trebuie să existe o campanie de informare și comunicare adresată părților interesate și trebuie să se desfășoare consultări publice.

Prin urmare, este foarte important să se identifice corect părțile interesate de revitalizare pentru a asigura mecanismele adecvate de comunicare cu acestea și pentru a selecta corect metodele de consultare publică.

Folosind exemplul Comunei Kock, procesul a decurs după cum urmează.

Procesul de elaborare a **Programului de Revitalizare a Comunei Kock** a fost de natură participativă, deoarece a fost asigurată participarea părților interesate în toate etapele de lucru. Procesul a fost deschis prin anunțul Primarului orașului Kock, care a anunțat că Comuna Kock procedează la o diagnoză a situației socio-economice pentru a desemna zonele de revitalizare pentru care va fi apoi elaborat un Program de Revitalizare Urbană.

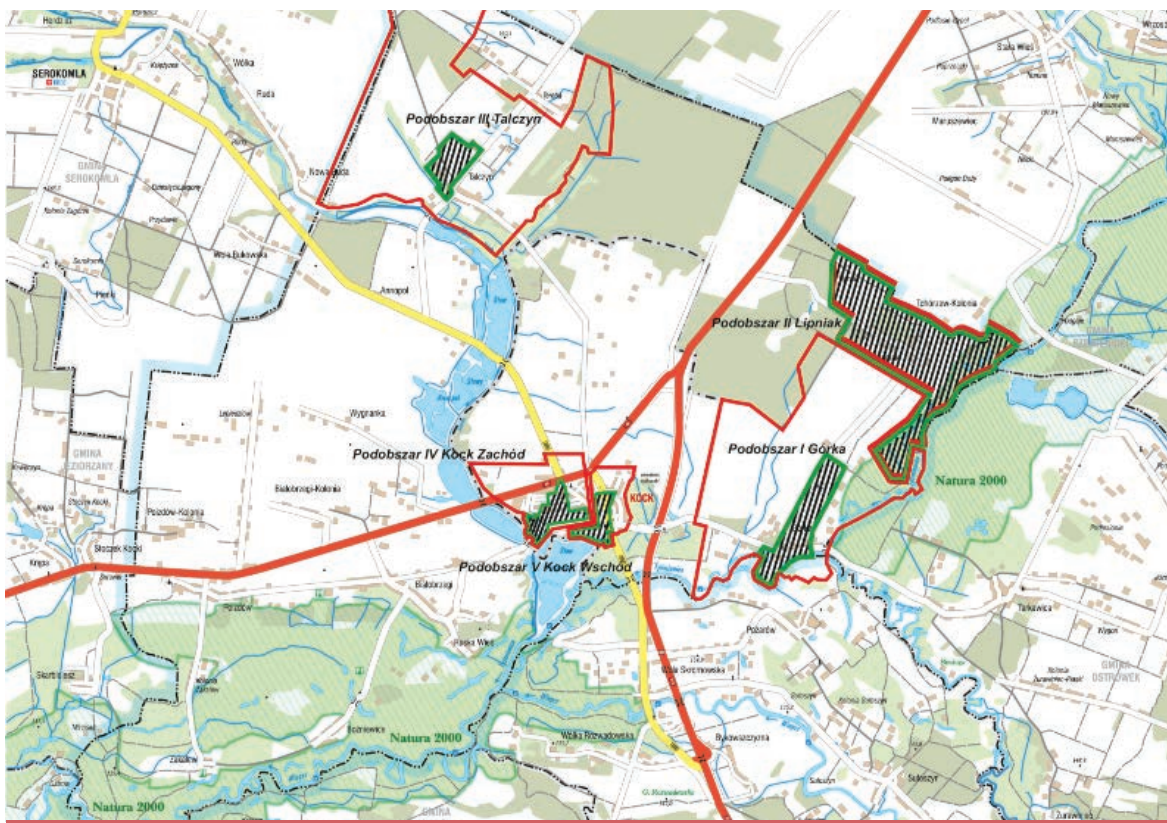
Primarul orașului Kock a anunțat pe site-ul web al Primăriei orașului și prin intermediul unor anunțuri că au început lucrările de **diagnosticare a situației socio-economice** a Comunei Kock în vederea elaborării unui Program de Revitalizare a Comunei Kock. Prima etapă a lucrării a fost realizarea unui sondaj pentru a afla opiniile locuitorilor cu privire la necesitatea revitalizării în contextul zonelor supuse degradării și pentru a afla problemele și așteptările privind direcțiile de acțiune pentru revitalizare. Raportul sondajului a fost postat pe site-ul web al Primăriei orașului.

În etapa următoare, a avut loc o **întâlnire de informare și consultare**, în cadrul căreia au fost prezentate rezultatele sondajului, urmată de o discuție privind metodologia de realizare a Programului de Revitalizare Urbană, delimitarea zonelor degradate și desemnarea zonei de revitalizare. În urma delimitării zonelor degradate și a zonelor de revitalizare, **raportul privind procesul de delimitare** și desemnarea zonelor de revitalizare a fost supus consultărilor publice sub forma unei prezentări pe site-ul BIP (Buletinul de Informare Publică) al primăriei orașului, cu furnizarea de diverse forme de transmitere a comentariilor părților interesate cu privire la prevederile acestuia, de exemplu, comentarii scrise și orale - prin telefon și contact direct cu un angajat desemnat al primăriei orașului. Hărțile care arată limitele zonelor degradate și ale zonelor de revitalizare proiectate au fost expuse la Primărie pentru a fi consultate de părțile interesate.

La ședința Consiliului Orașenesc în cadrul căreia a fost supusă spre adoptare hotărârea privind aprobarea delimitării zonelor degradate și a desemnării zonelor de revitalizare, a fost prezent un expert extern pentru a oferi informații în acest sens și pentru a răspunde la întrebări și preocupări.

Harta 1.

Harta de prezentare a subzonelor de revitalizare a Comunei Kock

Legendă:

■ limitele subzonelor de revitalizare
 ■ limitele subzonelor de revitalizare

Elaborarea Programului de Revitalizare – forme de implicare a părților interesate

Participarea publică a fost asigurată și în etapa de programare a Programului de Revitalizare în Comuna Kock, sub forma anunțării și organizării unui **apel deschis pentru proiecte de revitalizare**. Pe site-ul Primăriei orașului au fost postate o fișă de proiect model și o cerere de proiecte adresată părților interesate. De asemenea, a avut loc o reuniune de informare și consultare pentru a discuta problemele și potențialul zonelor desemnate pentru revitalizare, pentru a discuta obiectivele revitalizării și pentru a discuta despre modul de pregătire a propunerilor de proiecte pentru Programul de Revitalizare Urbană.

Următoarea activitate pentru a asigura participarea publică a fost realizarea **unor vizite de studiu în satele desemnate pentru revitalizare și întâlniri cu primarii satelor, consilieri și reprezentanți ai comunității locale**. Au fost discutate problemele asociate cu situația de criză diagnosticată și acțiunile necesare pentru a le depăși. Au fost elaborate obiective de revitalizare și au fost discutate proiectele de revitalizare planificate.

În etapa finală a lucrărilor privind Programul de Revitalizare a Comunei Kock, **o versiune preliminară a documentului** a fost supusă consultărilor publice.

Toate etapele de lucru au fost documentate (liste de prezență ale participanților la întâlniri, note de la întâlniri, fotografii) și plasate pe site-ul web al primăriei orașului Kock, pentru a asigura furnizarea constantă de informații actualizate către locuitori cu privire la cursul și progresul lucrărilor din cadrul Programului de Revitalizare Urbană.

Fotografia 1. _____
Fosta clădire a școlii din localitatea Górká va fi folosită ca centru de îngrijire

Implementarea Programului de Revitalizare

Administrația comunei este animatorul și coordonatorul procesului de revitalizare în comuna/orașul său. Primăria comunei/ orașului este, de asemenea, responsabilă pentru punerea în aplicare a unui număr de obicei considerabil de proiecte de revitalizare, din lista de proiecte incluse în Programul de Revitalizare. Dar, în cele din urmă, succesul procesului de revitalizare depinde de cooperarea activă cu celelalte părți interesate de revitalizare.

Caracterul participativ al Programului de Revitalizare a Comunei Kock nu se referă doar la etapa de elaborare a Programului, ci și la etapa de implementare și evaluare a acestuia. Pentru a pune în aplicare în mod corespunzător Programul și pentru a realiza toate activitățile prevăzute în cadrul acestuia, în afară de cooperarea în cadrul structurilor Primăriei Orașului și a Comitetului de Revitalizare,

Participarea publicului la etapele de programare, implementare și evaluare a procesului de revitalizare

este necesară implicarea altor entități independente care operează în oraș: instituții publice și de auto-guvernare, organizații neguvernamentale, reprezentanți ai locuitorilor, antreprenori și desfășurarea unui dialog social privind punerea în aplicare a Programului de Revitalizare Urbană. Includerea părților interesate identificate în procesul de punere în aplicare a Programului este asigurată în primul rând prin participarea reprezentanților acestora la lucrările Comitetului de Revitalizare și prin posibilitatea de a prezenta opinii și propuneri în cadrul procesului de actualizare a Programului. Prin intermediul acestui mecanism, părțile interesate sunt implicate în etapele de pregătire, implementare și evaluare a procesului de revitalizare.

Din acest motiv, un element foarte important în punerea în aplicare a Programului de Revitalizare este schimbul eficient de informații între parteneri în procesul de revitalizare, precum și promovarea ciclică a programului.

În Comuna Kock comunicarea între Echipa de Revitalizare (Comitetul de Coordonare), Comitetul de Revitalizare și părțile interesate are loc prin contact personal și printr-o varietate de canale, inclusiv:

- site-ul web al Primăriei orașului Kock și fila „revitalizare” de pe acest site,
- întâlniri organizate de Primăria Orașului și Comitetul de Revitalizare și
- informații în mass-media locală.

Canalele de comunicare indicate acționează, de asemenea, ca un mijloc de promovare a Programului de Revitalizare Urbană. Scopul comunicării și al promovării este de a sensibiliza publicul cu privire la necesitatea și beneficiile măsurilor de revitalizare și de a implica comunitatea locală în pregătirea și punerea în aplicare a procesului de revitalizare. Promovarea constă în special, în diseminarea informațiilor privind proiectele de revitalizare în curs de desfășurare sau finalizate, comunicate prin intermediul panourilor informative și al site-ului web al Primăriei orașului Kock.

Concluzionând, participarea publicului are loc, de asemenea, în etapa de punere în aplicare și va fi continuată în etapa de monitorizare a Programului:

- părțile interesate vor fi implementatorii și participanții unor proiecte de revitalizare,
- va fi posibilă depunerea de noi proiecte în cadrul procesului de actualizare a Programului,
- reprezentanți ai comunității locale și alte părți interesate participă la Comitetul de Revitalizare, numit de Primarul Orașului Kock.

Prin urmare, putem constata, că participarea publică a fost asigurată în Comuna Kock în fiecare etapă a procesului de elaborare, de implementare și evaluare a Programului de Revitalizare a Comunei, adică **diagnosticare, programare, implementare, monitorizare.**

Monitorizarea și evaluarea Programului de Revitalizare

Eficacitatea punerii în aplicare și efectele obținute de Programul de Revitalizare Urbană necesită o **monitorizare, raportare și evaluare sistematică**. Acest lucru necesită utilizarea unui sistem adecvat de monitorizare și evaluare a Programului de Revitalizare Urbană pe parcursul implementării și la încheierea acestuia.

Ca exemplu, pentru a ilustra acest aspect, includem sistemul de monitorizare, raportare și evaluare care a fost dezvoltat pentru Programul de Revitalizare a Comunei Kock.

Progresele înregistrate în punerea în aplicare a Programului de Revitalizare a Comunei Kock, precum și proiectele individuale de revitalizare fac obiectul monitorizării. O caracteristică a monitorizării constă în efectuarea de măsurători relevante pe parcursul punerii în aplicare a Programului, pentru a cunoaște progresele realizate într-o anumită etapă de punere în aplicare, în raport cu ipotezele formulate.

Monitorizarea Programului se realizează pentru a asigura regularitatea punerii sale în aplicare și pentru a determina gradul de progres în atingerea obiectivelor stabilite. Monitorizarea implică obținerea și analiza sistematică a datelor privind implementarea **proiectelor individuale**. Analiza datelor cantitative și calitative permite detectarea timpurie a neconformităților, precum și prevenirea problemelor potențiale. Au fost planificate trei forme de monitorizare de bază:

- monitorizarea materială - care constă în controlul permanent al proiectelor derulate la un moment dat, obținerea de informații privind evoluția implementării acestora, asigurarea respectării ipotezelor Programului de Revitalizare Urbană. Indicatorii de realizare și de rezultat specifici proiectului sunt utilizați în realizarea monitorizării fizice. O descriere a indicatorilor utilizați este furnizată în fișele proiectelor individuale.
- monitorizarea financiară - permite controlul ipotezelor financiare ale proiectelor de infrastructură, de investiții și sociale și asigură durabilitatea rezultatelor obținute. Un alt aspect al monitorizării financiare este acela de a ajuta partenerii implicați în revitalizare să obțină informații despre posibilele surse de finanțare externă pentru diverse proiecte.
- evaluarea impactului programului - prin indicatori utilizați în partea de program, constituind un diagnostic de delimitare. Evaluarea impactului se va realiza cel puțin o dată la trei ani, separat pentru fiecare dintre subzonele de revitalizare și se va referi la nivelul indicatorilor care reflectă caracteristicile zonei degradate în cadrul diagnosticului de situație realizat în procesul de delimitare pentru elaborarea Programului de Revitalizare Urbană, precum și la nivelul de evoluție a acestor indicatori la momentul monitorizării. O îmbunătățire a situației va fi evidențiată printr-o scădere/ creștere a unui anumit indicator în raport cu nivelul de referință.

Monitorizarea Programului de Revitalizare Urbană este responsabilitatea Echipei de Revitalizare/Comitetului de Coordonare, în cooperare cu Comitetul de Revitalizare. Prin intermediul monitorizării sistematice, este posibil să se diagnosticheze din timp orice dificultăți care apar și care afectează proiectele în curs de implementare, calendarul acestora și realizarea obiectivelor Programului. Monitorizarea se bazează pe obținerea și analizarea datelor privind proiectele individuale incluse în program, pe supravegherea investițiilor realizate, pe observarea schimbărilor care apar ca urmare a implementării activităților de proiect întreprinse.

Ca parte a monitorizării, se întocmesc anual rapoarte privind implementarea proiectelor planificate și a obiectivelor Programului. Pe de altă parte, o dată la 3 ani, Primarul orașului Kock va evalua validitatea și gradul de implementare a Programului în conformitate cu sistemul de monitorizare și evaluare descris - inclusiv prin utilizarea indicatorilor indicați.

În etapa de monitorizare și evaluare a Programului de Revitalizare Urbană, reprezentanții părților interesate participă activ la activitatea Comitetului de Revitalizare. În plus, comunitatea locală și un număr mare de părți interesate sunt informate cu privire la efectele programului de revitalizare prin publicarea ciclică a rapoartelor privind diferitele etape de implementare a programului pe site-ul web al primăriei orașului.

Procesul de consultare publică - observații finale

Rolul cheie al participării publice în procesul de dezvoltare, implementare și evaluare a Programului de Revitalizare Urbană, decurge din însăși definiția revitalizării și aduce numeroase beneficii nu numai autorităților locale, ci și părților interesate externe. Gestionarea participativă a proceselor de revitalizare permite:

- o mai bună identificare a nevoilor și așteptărilor părților interesate și corelarea acestora cu planul de acțiune pentru revitalizare;
- creșterea competenței și a cunoștințelor în materie de participare și revitalizare în rândul diferitelor grupuri de părți interesate;
- exploatarea potențialului de cooperare intersectorială;
- activarea grupurilor problematice, pasive, care nu participă la procesul decizional local;
- diagnosticarea și prevenirea potențialelor conflicte spațiale, cum ar fi:
- cunoașterea unor puncte de vedere diferite asupra aceleiași probleme,
- consolidarea imaginii pozitive a orașului și cunoașterea funcționării primăriei și mecanismelor de luare a deciziilor în ceea ce privește punerea în aplicare a politicilor locale,
- economisirea atât a timpului, cât și a banilor.

Făcând referire la exemplul prezentat anterior privind asigurarea participării publice în Comuna Kock - procesul de elaborare a Programului de Revitalizare a Comunei Kock s-a desfășurat în principal în conformitate cu cerințele consultărilor publice prevăzute în Legea privind revitalizarea și, într-o măsură mai mare, sub forma unui dialog cu părțile interesate de revitalizare.

Toate etapele de lucru ale Programului de Revitalizare a Comunei Kock au implicat desfășurarea consultărilor publice. Aceste consultări s-au desfășurat sub diverse forme: sondaje, întâlniri și ateliere de lucru, oferind o modalitate eficientă de a prezenta observații asupra documentelor pregătite, rapoarte și proiecte de hotărâri, vizite de studiu, supunând consultărilor rapoarte: din sondaje, din delimitarea zonelor degradate și selectarea zonelor de revitalizare, din modul participativ de elaborare a obiectivelor de revitalizare, din procedura deschisă de depunere a propunerilor de proiecte în cadrul Programului și supunând consultărilor publice versiunea preliminară a Programului de Revitalizare Urbană.

Consultările s-au desfășurat sub forma unor întâlniri și discuții față în față, a colectării de opinii și comentarii prin intermediul site-ului web și a contactului prin e-mail, precum și a posibilității de a trimite opinii, întrebări, comentarii și recomandări în scris la Primăria orașului.

În fiecare subzonă de revitalizare a fost efectuată o vizită de studiu (în Comuna Kock au fost desemnate 5 subzone de revitalizare), iar primarii satelor, consilierii și reprezentanții locuitorilor și ai altor părți interesate au participat la întâlnirile organizate. Printre altele, acestea au avut ca scop analiza problemelor și nevoilor locale, stabilirea obiectivelor de revitalizare și planificarea proiectelor de revitalizare.

Consultările publice desfășurate în legătură cu elaborarea Programului de Revitalizare a Comunei Kock s-au desfășurat în conformitate cu metodologia generală de consultări publice. Au fost luate în considerare cinci etape ale procesului de consultare publică, și anume:

- comunicarea intențiilor,
- prezentarea de puncte de vedere cu privire la modul de rezolvare a problemelor,
- schimb de opinii,
- căutarea de soluții,
- comunicarea deciziei luate.

În procesul de desfășurare a consultărilor publice, s-a pus accentul pe funcția participativă a acestora, manifestată prin posibilitatea unei participări largi a locuitorilor la deciziile autorităților și prin diseminarea mecanismelor de influențare a deciziilor luate de administrația locală.

Revitalizarea cu scopul de a servi cetățenilor orașului

Esența și istoricul fenomenului de revitalizare

Esența revitalizării

Cuvântul „revitalizare” provine din limba latină (*re* + *vita*) și înseamnă „a readuce la viață, a reînvia”. Acesta constituie un set de activități de planificare și amenajare urbană, coordonate de administrația locală, care vizează transformarea benefică din punct de vedere social, arhitectural, urbanistic și economic a unei zone distincte a comunei/orașului aflate în stare de criză din cauza unor fac-

tori economici și sociali. Unele programe de revitalizare au ca scop revitalizarea zonelor degradate ale orașelor care își pierduseră funcția inițială, cum ar fi zonele post-industriale. În aceste cazuri, scopul este acela de a le găsi o nouă utilizare și de a determina zonele să își schimbe funcția.

„Revitalizarea este procesul de scoatere din starea de criză a zonelor degradate, realizat în mod global, prin acțiuni integrate în beneficiul comunității, spațiului și economiei locale, concentrate teritorial, desfășurate de către actorii de revitalizare în baza unui program de revitalizare al comunei/orașului.”

Legea revitalizării din Polonia de pe 9 octombrie 2015 stipulează că o zonă a unei comune/oraș care se află într-o stare de criză din cauza concentrării unor fenomene sociale negative, în special șomajul, sărăcia, criminalitatea, un nivel scăzut de educație sau de capital social, precum și un nivel insuficient de participare la viața publică și culturală, poate face obiectul unor măsuri de revitalizare dacă există, de asemenea, fenomene negative în domeniul economic, al mediului, spațial-funcțional sau tehnic.

În limba polonă, termenul de revitalizare este uneori folosit în mod eronat pentru a se referi la toate tipurile de renovări, adaptări, modernizări, etc. Cu toate acestea, termenul se referă la acțiuni întreprinse la scară largă (un cartier, o parte a unui oraș) și în legătură cu mai multe niveluri de funcționare urbană (arhitectural, social, economic, cultural etc.). Prin urmare, este o greșeală să ne referim la revitalizare ca la o renovare, la transformarea sau adaptarea unei singure clădiri sau la renovarea unei părți a orașului (piață, stradă) care are doar un caracter de construcție, chiar dacă se consideră că activitățile de construcție pot avea efecte pe multiple planuri. Revitalizarea se confundă cu termeni precum renovare, modernizare, revalorizare, adaptare, conservare, restaurare, reabilitare. Acestea sunt activități care pot completa, dar nu înlocuiesc revitalizarea.

Istoricul revitalizării

Primele proiecte de revitalizare au fost puse în aplicare în Europa și în SUA începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Printre acestea pot fi menționate:

- Marea reconstrucție a Parisului între anii 1852-1870, realizată de Haussmann. Aceasta a implicat demolarea clădirilor medievale și amenajarea unei noi rețele de străzi largi, piețe, parcuri și bulevarde.
- Proiecte de revitalizare în cartierele muncitorești de la sfârșitul secolului al XIX-lea din Marea Britanie. Adesea, investițiile au fost făcute pe baze filantropice, cum ar fi proiectele finanțate în mare parte de George Peabody, care au schimbat caracterul cartierului Westminster (1862-1882).
- Planul Burnham din Chicago a lui Daniel Burnham din anul 1909 (realizat doar în mică parte).

În termeni americani, încă din anii 1960, termenul s-a referit în principal la acțiunile întreprinse de administrația locală în cooperare cu companii private, care aveau ca scop revitalizarea economică a unui cartier urban și creșterea veniturilor obținute din acesta. Un exemplu emblematic al unui astfel de proiect de mare succes este revitalizarea orașului Pittsburgh. Acesta a fost inițiat de multimilionarul Richard King Mellon. Reamenajarea centrului celui mai murdar oraș din SUA, în anii 1950 și 1960, este considerată unul dintre modelele de revitalizare.

În ultimele decenii, conceptul de revitalizare a început să fie înțeles în sens mai larg, incluzând măsuri de protecție a valorilor culturale și materiale ale clădirilor istorice. În prezent, prin activități de revitalizare sunt înțelese acțiuni care conduc la o îmbunătățire a calității vieții locuitorilor din zona revitalizată, inclusiv lupta împotriva excluziunii sociale și care vizează redobândirea capacității grupurilor sociale vulnerabile de a se reintegra pe piața muncii și de a participa la sferele de consum, cultură și recreere.

Originea și dezvoltarea revitalizării în Polonia

Przemysław Ciesiółka scrie despre scurta istorie a revitalizării în Polonia: „Ținând cont de experiența țărilor occidentale, revitalizarea zonelor degradate din Polonia are o istorie scurtă. Încă de la începutul primului deceniu al secolului XXI, termenul de revitalizare era asociat mai degrabă cu procedurile de reabilitare sau de cosmetizare, decât cu un proces de transformare socio-economică și spațială. Desigur, acest lucru nu înseamnă că anumite elemente ale procesului de revitalizare nu au avut loc. Activitățile desfășurate după cel de-al Doilea Război Mondial, legate de reconstrucția orașelor după distrugerile războiului, numite: reconstrucție, neintegrare sau retrocedare, au fost legate în primul rând de construcția sau modernizarea clădirilor existente, iar uneori și de activități sociale. Cu toate acestea, le lipsea complexitatea. Începutul transformării sistemului după 1990 a deschis un nou capitol în gândirea dezvoltării urbane interne. Aproape imediat, au început lucrările la un proiect de lege care să reglementeze problemele revitalizării urbane. În anii 1990 au existat câteva proiecte ale sale, dar în Polonia în curs de suburbanizare, acestea nu au fost adoptate.

Au lipsit procedurile, resursele financiare, personalul calificat și, mai presus de toate, voința politică a autorităților locale de a lua măsuri corective în zonele degradate. Prin urmare, de proiectele mari de modernizare și adaptare au fost interesați investitorii privați, cum ar fi Stary Browar din Poznań sau Galeria Dominikańska din Wrocław, mai degrabă decât intervenția publică în zone cu o intensitate deosebită a problemelor sociale.

Prima etapă de dezvoltare a revitalizării în Polonia

Aderarea Poloniei la Uniunea Europeană s-a dovedit a fi crucială în contextul revitalizării orașelor și satelor. Din 2004, Polonia a putut beneficia de fondurile structurale, care au fost implementate la nivel național prin intermediul programelor operaționale. Programul Operațional Regional Integrat de Dezvoltare Regională (revitalizare urbană) și Programul Operațional Sectorial „Restructurarea și modernizarea sectorului alimentar și dezvoltarea rurală” (pentru reînnoirea satelor) au fost importante în sprijinirea activităților de revitalizare. Cu toate acestea, scopul principal al acestor măsuri a fost acela de a verifica în ce măsură este posibilă revitalizarea urbană și rurală în condițiile poloneze, în absența unei abordări sistemice și a unor cunoștințe reduse despre importanța revitalizării zonelor degradate. În perioada inițială, au fost puse bazele Legii privind revitalizarea, care a fost adoptată cu 10 ani mai târziu. Au fost stabilite principii (cu implicarea autorităților locale) privind crearea programelor de revitalizare, participarea părților interesate în procesul de reînnoire, iar autoritățile locale au fost încurajate să se intereseze de revitalizare și să cheltuiască propriile resurse (ca și contribuție proprie la subvențiile UE).

A doua etapă de dezvoltare a revitalizării

În Polonia, diseminarea revitalizării a fost influențată în următoarea perioadă de programare pentru anii 2007-2013. Numărul programelor de revitalizare și a proiectelor implementate a crescut semnificativ. Cu toate acestea, o problemă majoră în această perioadă a fost că programele de revitalizare și planurile de reînnoire a satelor erau considerate, în general, ca fiind documente destinate exclusiv obținerii de fonduri externe, iar în lipsa unor astfel de fonduri, proiectele nu erau incluse pentru a fi implementate cu fonduri.

Astfel, atât în rândul autorităților locale, cât și ale locuitorilor, au existat îndoieli tot mai mari cu privire la utilitatea pregătirii programelor de revitalizare. O altă problemă s-a dovedit a fi o legătură prea puternică între revitalizare și activitățile tehnice (renovări, modernizări), care omitea rezolvarea problemelor sociale, cum ar fi sărăcia, criminalitatea sau șomajul, care erau esențiale din punctul de vedere al unei reînnoiri cuprinzătoare. A existat o mare lipsă de participare a publicului la activitățile întreprinse. Au fost scoase la iveală și alte consecințe negative ale revitalizării, legate de creșterea valorii proprietăților și de îmbogățirea ulterioară.

A treia etapă de revitalizare în Polonia

Anii 2014-2015 s-au dovedit a fi cruciali pentru dezvoltarea revitalizării în Polonia. La mijlocul anului 2014, în cadrul celui de-al 3-lea Congres de Revitalizare Urbană, care a avut loc la Nowa Huta din Cracovia, au fost prezentate ipotezele Planului Național de Revitalizare 2022. Acestea au reprezentat o nouă deschidere în domeniul revitalizării, bazându-se pe o experiență de 10 ani în implementarea de proiecte. Au fost identificați patru piloni pe care ar trebui să se bazeze revitali-

zarea: 1) documente, 2) modificări ale reglementărilor și noi reglementări legale, 3) instrumente de sprijin (naționale și UE) și 4) informare și educație.

Noua revitalizare urma să se bazeze mai mult pe participarea socială, să fie mai complexă, mai integrată și mai limitată teritorial, să rezolve în primul rând problemele sociale și să fie monitorizată și evaluată în mod regulat. Ca urmare, la sfârșitul anului 2015, în Polonia au intrat în vigoare noi condiții pentru revitalizarea zonelor degradate. Modificările au avut ca scop, fără îndoială, structurarea procesului de revitalizare. A fost adoptată o definiție legală a revitalizării, a fost adoptată sfera minimă de aplicare a programelor de revitalizare și procedura de pregătire a acestora, a fost garantată utilizarea instrumentelor de participare a populației, a fost stabilită o legătură parțială între revitalizare și amenajarea teritoriului, revitalizarea a fost indicată ca o sarcină opțională a autorităților locale, autoritățile au fost obligate să furnizeze datele necesare pregătirii programelor de revitalizare, s-a dispus includerea proiectelor de revitalizare în prognoza financiară pe termen lung, au fost introduse noi instrumente de revitalizare, precum Comitetul de revitalizare, o zonă specială de revitalizare și un plan local de revitalizare, au fost unificate acțiunile care puteau fi întreprinse în orașe și în zonele rurale. Totodată, a fost prevăzută o perioadă de tranziție pentru municipalitățile care au efectuat revitalizarea conform vechilor reguli și a fost dat un termen până în 2023 pentru a se adapta la noile reglementări.

Modificările în politica de stat din anii următori au vizat, de asemenea, să integreze revitalizarea în politica strategică a țării. Acțiunile de revitalizare a zonelor degradate sunt incluse în „Politica Națională Urbană” din 2015, în „Strategia pentru Dezvoltare Responsabilă” din 2017 și în „Strategia Națională de Dezvoltare Regională” din 2019. Pe lângă fondurile cheltuite în cadrul Programelor Operaționale Regionale, au fost implementate proiecte sectoriale privind orașele postindustriale și orașele mijlocii, care vizează dezvoltarea și revitalizarea acestora. Concursul, intitulat „Cei mai buni dintre cei mai buni”, a beneficiat, de asemenea, de o largă publicitate. Modelul de Revitalizare Urbană, organizat în anii 2015 și 2018, a avut ca scop dezvoltarea de soluții model în 20 de orașe din Polonia. Din punctul de vedere al popularizării revitalizării, importantă a fost crearea unui serviciu guvernamental de informare intitulat Centrul Național de Cunoaștere a Revitalizării.

Modificările ulterioare ale sistemului de revitalizare din Polonia vizează dezvoltarea monitorizării și evaluării efectelor acestui fenomen. Noul sistem de monitorizare și evaluare are menirea de a răspunde la întrebarea în ce măsură proiectele de revitalizare implementate s-au dovedit a fi eficiente și au îmbunătățit situația în zonele degradate. Includerea treptată a revitalizării în statisticile publice ar trebui, de asemenea, să ajute în acest sens.

Exemple contemporane de bune practici în materie de revitalizare urbană

ORAȘUL ŁĘCZNA Revitalizarea parcului Podzamcze

Łęczna este un centru administrativ, comercial și de servicii supralocal, situat în imediata apropiere de orașul Lublin. Comuna este situată pe traseul de trafic turistic intens Lublin - Districtul lacurilor Łęczyńsko-Włodawskie, între capitala regiunii și una dintre cele mai mari atracții turistice și de agrement: Districtul Lacurilor Łęczyńsko-Włodawskie, Parcul Peisagistic „Pojezierze Łęczyńskie”, Parcul Național Poleski și Rezervația Internațională a Biosferei Polesie de Vest. Comuna Łęczna se remarcă prin prezența unor zone naturale cu o valoare peisagistică și recreativă peste medie, precum și prin acumularea de valori culturale. Peisajul prioritar este Łęczyński Przełom Wieprza, care este una dintre cele mai mari particularități naturale ale regiunii Lublin.

Potențialul natural și peisagistic, cultural, mentalitatea și angajamentul populației, care predestinează comuna pentru dezvoltare în domeniul turismului și agrementului, nu sunt valorificate. Ca urmare a lipsei și/sau a degradării, a apărut necesitatea creării unei noi infrastructuri peisagistice, recreative și turistice care să utilizeze moștenirea naturală, istorică și culturală, care să răspundă așteptărilor comunității locale și ale turiștilor.

O ofertă atractivă de agrement și turism cu servicii de înaltă calitate va contribui la crearea unui produs turistic unic, ceea ce va contribui la atragerea și reținerea turiștilor pentru mai mult timp. Persoanele care folosesc facilități turistice ar trebui să includă și locuitorii comunei care folosesc infrastructura turistică, dar nu folosesc cazarea datorită locului de reședință.

Łęczna este un bun punct de pornire pentru Districtul lacurilor Łęczna-Włodawa, ceea ce înseamnă că orașul este vizitat de un număr tot mai mare de turiști în fiecare an. Traseele regionale de biciclete și traseele de patrimoniu cultural trec prin oraș sau în vecinătatea acestuia. Potențialul comunei Łęczna în dezvoltarea sectorului turistic și recreativ, în ciuda condițiilor naturale, peisagistice și culturale favorabile, este, din păcate, neexploatat.

Lipsa și degradarea elementelor peisajului, infrastructurii recreative și turistice, folosind patrimoniul natural, istoric și cultural, satisfăcând așteptările și nevoile comunității locale și ale turiștilor, au un impact negativ asupra sectorului recreativ și turistic și împiedică dezvoltarea Comunei Łęczna. Ca urmare a acestei stări negative, Łęczna este percepută ca o comună de tranzit care servește doar ca o oprire temporară pe traseul către cele mai mari atracții turistice și recreative nu doar la nivel regional, ci și național.

Locația parcului Podzamcze

Parcul este situat în partea de nord a comunei, pe versantul văii râului Wieprz, parțial în Parcul Peisagistic Nadwieprzański și parțial în zona tampon - ambele zone sunt protejate. Situat în comună, complexul istoric de conac și parc din Podzamcze este bine situat în raport cu cel mai important centru al voievodatului - Lublin, prin urmare problema accesibilității și a distanței nu este un impediment pentru rezidenți și turiști. Parcul prezintă o valoare naturală, peisagistică și istorică unică. Limitele parcului sunt: dinspre nord, drumul provincial nr. 813; dinspre est, drumul provincial nr. 820; din vest, râul Wieprz, iar din sud, cel mai mare afluent al râului Wieprz, râul Świnka. Aceste drumuri sunt principalele rute către districtul lacurilor Łęczyńsko-Włodawskie din apropiere, care sunt foarte frecventate vara.

Zona are caracterul unui parc istoric și este înscris în registrul monumentelor împreună cu aspectul urbanistic istoric al orașului Łęczna sub numărul A/637 și se află sub protecție de conservare. Dotările acoperite de proiect sunt incluse în planul local de dezvoltare a teritoriului. În conformitate cu prevederile Programului de revitalizare locală al orașului Łęczna, parcul este situat într-o zonă degradată destinată revitalizării.

Stare înainte de revitalizare

Din cauza stării peisajului și a infrastructurii de agrement-turistice existente în orașul Łęczna, nu este posibil să se ofere tuturor celor care doresc acest lucru acces la servicii de înaltă calitate în acest domeniu. Neplăcerile se datorează faptului că amenajarea parcului, care este o zonă de agrement și peisagistică, și infrastructura existentă acolo este neglijată și degradată. Singurul parc accesibil din oraș este abandonat și nu satisface nevoile utilizatorilor direcți, precum și standardele generale de siguranță. În urma consultării publice efectuate cu locuitorii orașului și cu turiștii, reiese că starea existentă provoacă multe probleme și inconveniențe. Utilizatorii se plâng de vegetația devastată, de copaci, de deteriorarea trotuarelor și a căilor de acces, de starea precară a iluminatului, de degradarea progresivă a resturilor de clădiri istorice ale fermei, de lipsa totală a micii arhitecturi și de lipsa de siguranță, în special după lăsarea serii și pe timp de noapte.

Lipsa unor treceri peste râul Swinka împiedică utilizatorii să acceseze direct parcul din orașul vechi. Ca urmare a multor ani de neglijență, a efectelor dăunătoare ale vremii, a lipsei de măsuri de întreținere a vegetației, a plantațiilor și a arboreților, precum și ca urmare a lipsei de investiții, Parcul Podzamcze este acum degradat. Această condiție se referă atât la vegetație, plantare și arbori, cât și la pavarea potecilor și a căilor pietonale, la iluminat, la rămășițele clădirilor istorice ale fermei și la arhitectura mică. Parcul și aspectul său compozițional au devenit neclare în urma anilor de întreținere neglijată. Trotuarele și aleile existente în parc sunt realizate din asfalt vechi și crăpat. Configurația istorică a traficului a devenit neclară în timp. În plus, parcul, în ciuda poziției sale excelente printre principalele trasee rutiere, este insuficient conectat la zona înconjurătoare și la

oraș. Degradarea face ca această zonă istorică și bogată din punct de vedere peisagistic să devină mai puțin atractivă, iar infrastructura existentă devine treptat inutilizabilă. Iluminatul este format din stâlpi de iluminat vechi și împrăștiați, care se află într-o stare tehnică și funcțională precară. Această stare amenință siguranța persoanelor care se află în zona parcului pe timp de noapte. În plus, iluminatul existent se defectează frecvent și nu respectă standardele de eficiență energetică. Spațiul verde neglijat și neîngrijit al parcului se află în prezent într-o stare de degradare.

Problemele identificate nu se datorează modului de utilizare și de organizare a infrastructurii existente, ci absenței acesteia, stării sale tehnice deplorabile și capacităților limitate de a deservi un anumit număr de actori. Toate aceste dezavantaje înseamnă că numărul de turiști este în scădere și, ca urmare, regiunea nu se dezvoltă în ciuda potențialului său.

OBIECTIVUL PRINCIPAL AL PROIECTULUI

Obiectivul principal al proiectului a fost creșterea atractivității turistice, peisagistice și economice a comunei Łęczna prin revitalizarea și creșterea accesibilității la zonele cu valoare naturală, peisagistică, turistică, culturală și istorică unică.

Comuna, în conformitate cu intențiile politicii de stat și ale programelor UE, își propune să reducă decalajele care există între regiunile din Polonia și Europa. Aceste activități au ca scop creșterea competitivității comunei și încurajarea investitorilor de a investi capital în comună. Administrația locală își propune să dezvolte infrastructura locală și dezvoltarea locuitorilor înșiși, inclusiv, prin construirea de sisteme de informare, precum și prin extinderea facilităților culturale, sportive, recreative și turistice.

Necesitatea implementării proiectului rezultă din problemele care afectează comunitatea locală și condițiile de viață ale locuitorilor și turiștilor comunei, ceea ce duce la marginalizarea zonei acesteia. În plus, Comuna dorește să-și promoveze resursele în regiune, pentru a atrage investitori care doresc să își stabilească afacerile în Comună.

Obiectivul principal al proiectului este de a crește atractivitatea turistică, peisagistică și economică a comunei Łęczna prin revitalizarea și creșterea accesibilității la zonele cu o valoare naturală, peisagistică, turistică, culturală și istorică unică. Implementarea obiectivului va permite îmbunătățirea semnificativă a calității serviciilor turistice prestate în domeniul turismului, precum și creșterea numărului de turiști, ceea ce va avea un impact direct asupra dezvoltării economice a comunei, iar pe termen lung și asupra îmbunătățirii calității vieții locuitorilor. Implementarea proiectului va permite autorității locale să își îndeplinească mai bine sarcinile și, în cele din urmă, va permite, de asemenea, reducerea costurilor suportate pentru întreținerea zonei parcului.

Proiectul din domeniul infrastructurii peisagistice, recreative și de agrement este o soluție centrală, iar implementarea sa îmbunătățește coerența spațială, socială și culturală a amenajării urbane a comunei Łęczna. Este o soluție complexă în domeniul recreerii și turismului. Implementarea proiectului, a condus la completarea deficiențelor identificate în infrastructura din comună, a permis satisfacerea pe deplin a necesităților de investiții ale inițiatorului proiectului. Problemele selectate pentru implementare au fost cele mai importante în contextul nevoilor de dezvoltare ale comunei în ceea ce privește infrastructura care facilitează accesul la locuri și zone atractive din punct de vedere al naturii, peisajului, recreerii, turismului, culturii și istoriei.

Singura infrastructură peisagistică, recreativă și turistică existentă, accesibilă și în același timp degradată a fost insuficientă din punctul de vedere al nevoilor locuitorilor și turiștilor care vizitează comuna Łęczna. Călătorii care merg în direcția Districtului lacurilor Łęcznyńsko-Włodawskie manifestă, de asemenea, interes pentru utilizarea infrastructurii de agrement și turism a comunei Łęczna, datorită poziției favorabile și a resurselor naturale atractive ale zonei. Acest lucru este deosebit de important din punctul de vedere al antreprenorilor care, neavând acces la infrastructura de bază, sunt reticenți să investească într-o astfel de zonă.

Parcul a fost adaptat pentru persoane, copii și adulți cu dizabilități atât fizice, cât și mentale. Lățimea fiecărei căi de acces a fost proiectată astfel încât o persoană cu dizabilități într-un scaun cu roțile să o poată traversa cu ușurință fără a se ciocni cu arhitectura mică și cu alți utilizatori ai parcului. Nu există bariere care să limiteze accesul la infrastructura creată în proiect.

REALIZAREA PROIECTULUI

Domeniul de aplicare al proiectului și soluțiile adoptate rezultă din condițiile istorice și naturale, al formelor de relief și al consultării publice. Proiectul a fost implementat în strânsă cooperare și în conformitate cu liniile directoare ale Conservatorului de Monumente din Voievodatul Lublin.

Lucrările de revitalizare au fost efectuate în perioada 2016-2020. Locuitorii și organizațiile comunitare au fost implicați în pregătirea revitalizării prin intermediul consultărilor publice. Suprafața totală a complexului istoric conac-parc Podzamcze este de aproape 20 ha. Activitățile de revitalizare au acoperit o suprafață de aproape 12 hectare, cu conacul și împrejurimile acestuia, partea centrală a parcului din fața palatului și văile râurilor Wieprza și Swinka. Lucrările de revitalizare din Parcul Podzamcze au fost împărțite în patru etape.

Etapa I

Revitalizarea complexului istoric conac și parc Podzamcze

Proiectul a constat în reînființarea unei grădini italiene din secolul al XVIII-lea, împreună cu aspectul istoric al parcului, modelat de rânduri de tei bătrâni. Au fost efectuate lucrări de întreținere și plantări noi pentru a reînnoi grădina italiană și spațiul verde.

A fost revitalizat și sistemul de comunicații format dintr-o alee de acces, poteci și piețe. Parcul este completat cu elemente de arhitectură mică (bănci de parc, coșuri de gunoi, indicatoare) și iluminat. În partea de est a parcului a fost amenajat un teren de sport în aer liber. A fost construită o parcare pentru vizitatori. Axa prioritară 7 Protecția patrimoniului cultural și natural, Măsura 7.1 Patrimoniul cultural și natural. Valoarea totală a proiectului - 2,61 milioane PLN, cofinanțare din FEDR - 2,02 milioane PLN, contribuție de la bugetul de stat - 0,23 milioane PLN.

Zona înainte de revitalizare

Zona după revitalizare

Zona după revitalizare

Protecția resurselor de patrimoniu cultural în complexul istoric conac și parcul Podzamcze

Clădirile fostei ferme din Podzamcze, cum ar fi un grajd, o stână de vaci, o cameră de uscare a hameiului și o clădire a fermei, au fost securizate și conservate sub formă de ruine pitorești. Camera de uscare a hameiului a fost adaptată într-un turn de observație. Toate ruinele au fost iluminate. În jurul ruinelor au fost amplasate bănci, coșuri de gunoi, indicatoare și panouri informative care prezintă istoria Podzamcze. Un drum de incendiu, poteci pietruite și scuaruri fac ca fosta fermă să fie accesibilă vizitatorilor. Axa prioritară 7 Protecția patrimoniului cultural și natural, Măsura 7.1 Patrimoniul cultural și natural. Valoarea totală a proiectului - 2,38 milioane PLN, cofinanțare FEDR - 1,73 milioane PLN, contribuție de la bugetul de stat - 0,20 milioane PLN.

Zona înainte de revitalizare

Zona după revitalizare

Zona după revitalizare

Zona după revitalizare

Revitalizarea complexului istoric conac și parcul Podzamcze - etapa a II-a

Proiectul a fost implementat în zona adiacentă râurilor Wieprz și Swinka. Datorită interferenței minime cu mediul înconjurător, zona este menită să imite un ecosistem natural. Aceasta oferă locuri sălbatice pentru observatorii naturii, fotografi amatori, pescari și participanți la lecții de natură. Habitatele vegetale au fost planificate astfel încât să nu cauzeze probleme de îngrijire și, în același timp, să ofere adăpost pentru păsări. Ideea din spatele proiectului este de a păstra valorile naturale și diversitatea florei și faunei din acest loc. Axa prioritară 7 Protecția patrimoniului cultural și natural, Măsura 7.1 Patrimoniul cultural și natural. **Valoarea totală a proiectului** - 1,8 milioane PLN, **cofinanțare FEDR** - 1,25 milioane PLN, **contribuție de la bugetul de stat** - 0,14 milioane PLN.

■ Zona înainte de revitalizare

Zona după revitalizare

Zona după revitalizare

Etapa a III-a Reconstrucția grânarului din Podzamcze pentru a răspunde nevoilor Centrului comunitar de auto-ajutorare

Proiectul a conferit noi funcții vechii clădiri a hambarului, care face parte din complexul istoric de conac și parc Podzamcze. Clădirea dezafectată și deteriorată a fost reconstruită și este folosită pentru îngrijirea de zi a 60 de persoane cu necesități speciale. Unitatea este adaptată nevoilor persoanelor cu dizabilități. În cadrul proiectului s-a achiziționat echipamentul necesar pentru reabilitare și desfășurare a cursurilor din cadrul secțiilor. În jurul clădirii au fost create trotuare și locuri de parcare. Axa prioritară 13 Infrastructură socială, Măsura 13.2 Infrastructură de servicii sociale. **Valoarea totală a proiectului** - 4,68 milioane PLN, **finanțare FEDR** - 2,53 milioane PLN, **contribuție de la bugetul de stat** - 0,46 milioane PLN.

Obiect înainte de revitalizare

Facilitatea după revitalizare

Revitalizarea complexului istoric conac și parc Podzamcze a fost cofinanțată de Uniunea Europeană cu fonduri din Fondul European de Dezvoltare Regională, ca parte a Programului Operațional Regional al Voievodatului Lubelskie pentru perioada 2014-2020.

Rezultatele obținute

Implementarea obiectivului principal asumat, împreună cu obiectivele specifice au permis realizarea multor beneficii de natură socio-economică. Principalul beneficiu este creșterea numărului de turiști, ceea ce presupune profituri suplimentare. Alte beneficii socio-economice obținute ca urmare a investiției sunt:

- reducerea costurilor de întreținere a infrastructurii orașului,
- stoparea degradării singurelor zone din oraș predispuse în mod natural la crearea unei baze peisagistice, recreative și de agrement;
- activarea antreprenorilor locali care oferă servicii legate de turism,
- o scădere a șomajului prin crearea locurilor de muncă sau oportunități de dezvoltare a afacerilor datorită creșterii numărului de vizitatori și a cererii sporite pentru toate serviciile,
- o creștere a veniturilor pentru întreprinderile locale datorită creșterii numărului de turiști,
- crearea unei oferte de agrement și turism,

- creșterea oportunităților de petrecere a timpului liber și de recreere,
- exploatarea potențialului patrimoniului natural sub formă de bunuri naturale, istorice și culturale,
- îmbunătățirea esteticii, peisajului, atractivității turistice și investiționale a comunei și creșterea profilului acestuia pentru a deveni un centru regional important pentru educație, cultură, servicii, agrement și turism,
- sprijinirea dezvoltării durabile a comunei în domeniile economic, social și de mediu prin utilizarea eficientă a patrimoniului natural, istoric și cultural,
- creșterea integrării sociale prin protejarea patrimoniului natural și dezvoltarea unei infrastructuri moderne de peisaj și de turism recreativ.

Munca proiectanților și a antreprenorilor în revitalizarea parcului a fost recunoscută de Societatea poloneză de urbanism. În cadrul concursului ciclic al Societății din 2020, Łęczna s-a clasat pe locul al doilea în Polonia la categoria „Spațiu public revitalizat în spații verzi”. Juriul a apreciat restaurarea atentă a compoziției istorice, adaptând-o în același timp la nevoile moderne ale utilizatorilor, selecția speciilor de plante și diversitatea funcțională introdusă în zona parcului. Fostul Podzamcze a fost transformat în salonul orașului, cu o dezvoltare atentă, o dispunere spațială interesantă, un grad ridicat de securitate și un nivel ridicat de activitate socială.

ORAȘUL OPOLE LUBELSKIE ca model de revitalizare - descrierea procesului de revitalizare

Opole Lubelskie, un oraș situat în partea de vest a Voievodatului Lublin, este un exemplu rar de loc unde, timp de sute de ani, istoria bogată creată de oameni mari, cei mai importanți figuranți ai epocii lor, s-a împletit perfect cu viața simplă a locuitorilor săi. Este un loc în care monumentele grandioase ale trecutului se armonizează cu prezentul într-un mod unic.

Zona din jurul orașului Opole Lubelskie a fost locuită continuu de mii de ani. Numeroase descoperiri arheologice, așezări fortificate și mabile funerare sunt mărturie a prezenței umane. Opole Lubelskie apare în surse scrise la începutul secolului al XIV-lea. La acea vreme, exista deja o biserică parohială în Opole, iar satul, situat pe ruta comercială de la Lublin până la punctul de trecere a Vistulei de la Solec, era centrul dominant din zonă.

Opole, deținut de familia Słupecki din stema Rawa, a primit statutul de oraș în jurul anului 1400. Cel mai vechi document de constituire a orașului cunoscut, emis de Kazimierz Jagiellończyk în 1450, a fost probabil al doilea în succesiune, deoarece mai devreme, în 1418, burghezii din Opole apar în surse scrise. Inițial,

Opole, deși era un centru local important, nu era un oraș mare sau valoros. La dezvoltarea mai rapidă a orașului a contribuit și Stanisław Słupecki, proprietar al orașului Opole la mijlocul secolului al XVI-lea, care a fondat un nou oraș cu o piață mare și a stabilit aici mulți meșteșugari. Conform estimărilor istoricilor, populația din Opole depășea la acea vreme 1.000 de locuitori. Originile bogatei istorii a reședinței din Opole pot fi urmărite, de asemenea, până la familia Słupecki, care au fost proprietarii orașului Opole încă din secolul al XIV-lea.

— Piața veche din Opole Lubelskie în anii 1920 —

Pe lângă cărți, Palatul Słupecki a avut o colecție de picturi încă din secolul al XVI-lea. Feliks și, mai târziu, fiul său, George Stanisław, au adus la Opole picturi italiene și olandeze. Un inventar din 1750 a enumerat tablouri, inclusiv cele lăsate în urmă de familia Słupecki, cu portrete, naturi moarte și peisaje. În sala de mese a palatului erau atârinate portrete ale regelui, hatmani, portrete ale familiilor Słupecki și Leszczyński.

Jerzy Stanisław Słupecki a murit în 1663, lăsând două fiice. Din prima căsătorie cu Anna, născută Wylamówna, Teodora, soția lui Stanisław Dunin-Borkowski și din cea de a doua căsătorie cu Katarzyna Lanckorońska, Barbara (n. 1662), primo voto Markowa Butlerowa, secudo voto Janowa Żydowska. Moșia din Opole a fost moștenită de fiica Teodora Dunin-Borkowska, iar apoi de fiica ei Teresa, soția lui Stanisław Tarło, lăsând astfel moștenire Opole familiei Tarło.

Fiul Teodorei născută Dunin-Borkowska, Jan Tarło, voievod de Lublin, căsătorit cu Elżbieta Łaszczówna, a extins reședința din Opole în anii 1740 și a înființat biserica piaristă.

Noul palat a fost extins în mod semnificativ într-o clădire înaltă de 40 de metri, cu trei etaje și 24 de camere.

Următoarea etapă în istoria palatului din Opole a fost reprezentată de lucrările îndreptate spre modernizarea reședinței în spiritul clasicismului timpuriu, realizate de Antoni Lubomirski (1718-1782), voievod de Cracovia și castelan de Cracovia, soțul Zofiei de Krasiniski, văduva lui Tarle, în anii 1766-1773, după un proiect al arhitecților regali Dominik Merlini, Ferdinand Nax, cu participarea lui Jakub Fontana.

Zofia Lubomirska a jucat un rol imens în istoria orașului Opole. În palatul din Opole, a adunat o bibliotecă magnifică și a extins colecția de artă moștenită de la foștii proprietari. Avea un cabinet de istorie naturală și o colecție mineralogică atât de la modă la acea vreme. Zofia Lubomirska a fost considerată o doamnă excepțional de educată a Iluminismului, care, timp de mai bine de jumătate de secol (a murit în 1790), a susținut și consolidat reputația palatului Opole ca unul dintre cele mai importante centre culturale de formare a opiniei publice, la fel ca în secolele anterioare. Kajetan Koźmian a scris că palatul din Opole era, alături de Pulawy al familiei Czartoryski, cea mai magnifică casă din regiunea Lublin.

Monumentul lui Yak Kleniewski în piața orașului după revitalizare

Istoria de aproape trei sute de ani de splendoare a reședinței Stupeckich-Tarłów-Lubomirski din Opole a luat sfârșit odată cu moartea Zofiei Lubomirska. Sub conducerea Rozaliei Lubomirska, născută Rzewuska, moșia Opole a fost vândută, iar palatul a fost transformat în cazarmă militară. Rzewuska și-a donat biblioteca palatului, obiectele din cabinetul său de istorie naturală și colecția de mineralogie școlilor din Lublin, în timp ce picturile sale au fost împrăștiate.

Bine dezvoltat, măreț, „cu palate frumoase”, după cum scria generalul Lubowiecki în 1830, Opole, deși după mijlocul secolului al XIX-lea, când palatul a devenit proprietatea guvernului țarist și școlile Piariste au fost închise, și-a pierdut rolul de centru cultural și și-a pierdut drepturile municipale, acesta a rămas însă dinamic din punct de vedere economic. În 1914, populația a ajuns la aproape 7.000 de locuitori și a rămas la un nivel similar până în al Doilea Război Mondial.

Războiul a pus capăt existenței comunității evreiești din Opole, care datează din secolul al XVI-lea, germanii nu numai că i-au ucis pe locuitorii evrei din Opole, dar au îndepărtat și rămășițele materiale ale culturii lor, inclusiv magnifica sinagogă, construită în secolul al XVII-lea.

După război, orașul și-a vindecat rănile și și-a recăpătat drepturile municipale. Astăzi, deși cetățenii din Opole, ca în orice alt oraș similar, se confruntă zilnic cu multe probleme, amintirea istoriei mărețe a orașului Opole este vie, iar monumentele remarcabile ale orașului pot deveni acum un factor important în dezvoltarea unui Opole frumos situat și curat.

Opola Lubelskie astăzi

Ceea ce distinge cu siguranță Opole Lubelskie de multe orașe similare din Polonia este istoria sa bogată, care datează din secolul al XV-lea, precum și tradițiile meșteșugărești ale comercianților, care rezultă din privilegiul acordat de a organiza târguri și piețe în oraș. La fel ca în urmă cu mulți ani, Opole Lubelskie este astăzi un loc excelent pentru investiții și dezvoltarea afacerilor.

■ Piața Veche după revitalizare - piața orașului

Condițiile naturale și geografice atractive, precum și amplasarea în apropiere de Kazimierz Dolny și Nałęczów, fac ca zona din jurul Opole Lubelskie să fie extrem de atractivă pentru turism. Împrejurimile de aici sunt aproape neatinse în multe locuri și pot fi o adevărată provocare pentru cei care apreciază natura, peisajele frumoase și, mai presus de toate, liniștea. Bazinul Chodelska, unde a fost înființat în 1990 Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu (Zona protejată a peisajului Chodelski), cu o suprafață de peste 21.000 de hectare, oferă priveliști extraordinare. Pajiștile și mlaștinile extinse, cu numeroase iazuri cu pești, sunt un adevărat paradis pentru păsări. Este ușor de observat căprioarele pășunând în poienile din pădure și fazani și potârniche pe câmpuri. Ochiul turistului este atras și de ravene și defileuri de pădure. Zona locală este pur și simplu ideală pentru vânători, pescari și culegători de ciuperci. Pasionații de călătorii se vor bucura de calea ferată cu ecartament îngust care duce pe un traseu pitoresc spre Nałęczów, precum și de piste de biciclete perfect marcate.

Drumul spre revitalizare al orașului Opole

În data de 8 noiembrie 2017, în cadrul unei ședințe a Consiliului Local din Opole Lubelskie, consilierii au aprobat o hotărâre privind adoptarea Programului de revitalizare municipală a Comunei Opole Lubelskie pentru perioada 2017-2024. Din cei 13 consilieri prezenți la ședință, șapte au fost pentru și șase s-au abținut de la vot. Nimeni nu a fost împotriva. Votarea a avut loc prin vot deschis și prin apel nominal.

La ședință au fost prezenți, printre alții, și antreprenori din Opole, care și-au exprimat consimțământul față de proiectul de revitalizare a centrului orașului. Adoptarea Programului de revitalizare municipală a fost precedată de un lung proces de consultări și acorduri cu locuitorii orașului, care a durat câteva luni. Întâlnirile din cadrul reuniunilor cetățenilor, atelierelor de lucru sau consultărilor au vizat întreaga zonă de revitalizare, precum și zone individuale mai mici din centrul orașului, cum ar fi piața orașului sau piața mică.

Printre altele, Programul de Revitalizare al Comunei identifică 35 de proiecte de bază planificate pentru a fi puse în aplicare în următorii ani în zona de revitalizare. Printre entitățile care depun aceste proiecte se numără municipalitatea din Opole Lubelskie, unitățile sale organizatorice, precum și companii private și ONG-uri. Sarcinile includ activități de investiții mari la scară largă pentru anumite zone din centrul orașului, precum și activități sociale și de activare a rezidenților. Un aspect foarte important este, de asemenea, redresarea economică a centrului, care urmează să fie susținută de măsurile adoptate pentru implementare.

Programul de Revitalizare a Comunei a fost un document necesar pentru a obține fonduri UE pentru revitalizare. Comuna a pregătit un program de revitalizare, indicând, printre altele, zona care trebuie revitalizată și propune sarcini pentru asta. Programul de revitalizare a stat și la baza acordării sprijinului din Programul Operațional Regional 2014-2020 pentru revitalizare. Legea poloneză privind revitalizarea definește foarte precis ce ar trebui să conțină un astfel de PRC

(Program de Revitalizare a Comunei), prin urmare forma sa este foarte extinsă, completă și complexă. Implementarea acestei etape a fost precedată și de numeroase ateliere și întâlniri cu persoane și instituții care au fost în măsură să semnaleze problemele importante care apar în zona de revitalizare. După prelucrarea informațiilor obținute, pe baza problemelor definite a fost construit un concept de acțiuni corective incluse în PRC.

■ Piața Veche în curs de renovare

Proiectul PRC include măsuri de complexitate și dificultate diferite, de la proiecte sociale la scară mică la programe de mare anvergură și foarte complexe, cum ar fi cel de revitalizare a caselor istorice din centrul orașului. Lucrul la programul de revitalizare a necesitat responsabilitate, acțiune planificată și integrată a tuturor unităților primăriei, cooperare cu comunitățile locale (locuitori, întreprinderi, tineri) și căutarea de posibile surse de finanțare. Lista activităților de bază incluse în PRC rezultă din necesitățile actuale, dar și din posibilitățile financiare ale municipalității și ale entităților private. Cu toate acestea, este important faptul că, atunci când apar circumstanțe favorabile, domeniul său de aplicare poate fi dezvoltat și completat cu noi sarcini în viitor.

Descrierea proiectului:

La 31 august 2016, Comuna Opole Lubelskie a semnat un acord cu Ministerul Dezvoltării pentru implementarea proiectului UE intitulat. „Opole Lubelskie - a atinge, a savura - pregătirea Comunei Opole Lubelskie pentru revitalizarea economică și socială a zonelor degradate”.

Tema principală a activităților proiectului a fost revitalizarea economică și creșterea atractivității investiționale a unei zone degradate a orașului. Proiectul „Opole Lubelskie - pentru a descoperi, pentru a savura - revitalizarea cuprinzătoare a centrului istoric al orașului Opole Lubelskie” a inclus măsuri pregătitoare privind documentația tehnică, analize, consultări publice, consultanță de specialitate din partea unor urbanisti, arhitecți, sociologi, crearea de programe educaționale și economice. Tot ceea ce este necesar și costisitor pentru a prezenta propuneri de investiții și măsuri complementare de tip soft (de exemplu, educaționale, de animație, culturale, economice, sociale).

Schimbările din spațiul urban al orașului Opole Lubelskie au dus la o criză tot mai profundă de depopulare și la o regresie a activității economice în centrul istoric al orașului. Întreprinderile de familie existente care își desfășoară activitatea în centru se confruntă cu un interes scăzut din partea pieței locale - pentru produsele și serviciile lor. Companiile au pierdut clienți în favoarea centrelor comerciale și de servicii deja stabilite. Este necesar să se creeze o bază economică pentru un centru în curs de renaștere și să se asigure o bază durabilă pentru funcționarea sa viitoare.

Modalitatea de a atrage noi investitori și de a-i păstra pe cei existenți au fost activitățile axate pe activarea socială, promovarea inițiativelor locale, stimularea pieței locale de muncă, promovarea instrumentelor de economie socială și integrarea grupurilor sociale individuale în zona centrului orașului. Aceste activități au servit la întărirea identității locale, la înrădăcinarea și la conferirea spațiului public al noului centru revitalizat a semnificației emoționale a sloganului „spațiul meu local - spațiu privat”. Programul de revitalizare economică și de creștere a atractivității investiționale a centrului orașului se desfășoară în mod integrat cu programul de revitalizare a clădirilor de servicii și rezidențiale desfășurat în zona de revitalizare.

Activități incluse în proiect - Programul de Revitalizare a Comunei

Printre altele, PRC a indicat 35 de proiecte de bază planificate pentru a fi puse în aplicare în primii ani ai proiectului în zona de revitalizare. Printre entitățile care depun aceste angajamente se numără Comuna Opole Lubelskie, unitățile sale organizatorice, precum și companii private și ONG-uri. Printre sarcini se numără atât activități mari de investiții în zone individuale din centrul orașului, cât și activități sociale și activarea locuitorii. Un aspect foarte important este, de asemenea, redresarea economică a centrului, care va fi încurajată prin măsurile adoptate de punere în aplicare.

Revitalizarea cu scopul de a servi cetățenilor orașului

Atelier de lucru cu locuitorii privind elaborarea ghidurilor PRC

Lucrul la programul de revitalizare a necesitat responsabilitate, acțiune planificată și integrată a tuturor unităților primăriei, cooperarea cu comunitățile locale (locuitori, întreprinderi, tineri) și căutarea de posibile surse de finanțare. Lista proiectelor de bază incluse în PRC rezultă din necesitățile actuale, dar și din posibilitățile financiare ale comunei și ale entităților private. Cu toate acestea, este important faptul că, atunci când apar circumstanțe favorabile, domeniul său de aplicare poate fi dezvoltat și completat cu noi sarcini în viitor.

Program de renovare a locuințelor

Renovarea caselor de oraș din centrul orașului este, cu siguranță, unul dintre cele mai interesante și importante elemente de revitalizare. Clădirile vechi din zona de revitalizare, în mare parte, nu arată bine în prezent. Adesea, acestea necesită renovări complete, atât în interior, cât și la exterior. În cadrul acestei sarcini, au fost elaborate concepte arhitecturale și de construcție gata făcute pentru toate casele de locuit din zona de revitalizare cu funcțiune rezidențială și comercială și au fost pregătite soluții conceptuale pentru fațadele clădirilor, hidroizolarea, termo-modernizarea acestora, înlocuirea tâmplăriei ferestrelor, tâmplăriei ușilor, învelitorii de acoperișuri, elementele arhitecturale exterioare ale clădirilor, designul panourilor de semnalizare, numerotarea clădirilor, zugrăvirea fațadelor. Astfel, proprietarii acestora au avut la dispoziție o documentație de proiect gata pregătită, care, lucru important, a fost aprobată în prealabil și acceptată de către Conservatorul de monumente din Lublin. În plus, a fost efectuată o analiză a statutului de proprietate asupra proprietăților individuale și a fost elaborat un program de cofinanțare a renovărilor de către administrația locală pentru acei proprietari care vor dori să se alăture proiectului.

Conferință și seminar

În cadrul proiectului au avut loc două evenimente importante - primul a fost un atelier intitulat „Revitalizarea ca răspuns la nevoile locuitorilor”. La atelierul de două zile au participat mai mulți oficiali ai guvernului local din toată Polonia. Au fost discutate aspecte precum participarea publică la elaborarea proiectului PCR, sprijinul pentru dezvoltarea antreprenoriatului în zona de revitalizare, funcționalitatea și estetica spațiului public. Programul atelierului a fost completat de vizite de cercetare, discuții și schimb de experiență între participanți.

În plus, a fost organizată o conferință intitulată „Revitalizarea orașelor mici”. La acest eveniment au participat numeroși invitați din întreaga țară: primari de orașe, reprezentanți ai Oficiului Mareșalului din Lublin, precum și oameni de știință și reprezentanți ai companiilor care se ocupă de probleme legate de spațiul urban din întreaga Polonie, printre care Universitatea de Tehnologie din Cracovia, Școala de Economie din Varșovia, SGH Consulting și Logos Consulting, în calitate de vorbitori. Subiectele discutate în cadrul conferinței au inclus prelegeri privind rolul orașelor în politica de dezvoltare regională a Voievodatului Lubelskie, potențialul zonelor de revitalizare din orașele mici, organizarea traficului și a parcărilor în orașele mici, inovații în modelarea ofertei de locuințe a municipalității Opole Lubelskie și programul de locuințe pentru familiile tinere din Opole Lubelskie.

Publicații de revitalizare

Seminarul și conferința au fost completate de apariția a două publicații: „Lexicon de bune practici” și publicația „Model de abordare a participării”. Aceste publicații sunt destinate în primul rând să fie un ghid de soluții gata pentru alte orașe care sunt la început de drum spre revitalizare, astfel încât să poată oferi un indiciu și să faciliteze implementarea unor proiecte similare.

Inițiative locale

În cadrul proiectului „Opole Lubelskie - a atinge, a savura - pregătirea comunei Opole Lubelskie pentru revitalizarea economică și socială a zonelor degradate”, comuna Opole Lubelskie a organizat un concurs pentru punerea în aplicare a așa-numitelor inițiative locale.

Locuitorii au avut posibilitatea de a depune cereri pentru punerea în aplicare a ideilor lor integrate în zona de revitalizare. În total, în acest scop au fost alocate 50.000 PLN, iar pentru inițiative individuale s-au putut obține până la 5.000 PLN. Acestea ar fi putut fi atât inițiative de investiții (de exemplu, modernizarea unui loc de joacă), cât și inițiative „soft” (de exemplu, organizarea unui curs de formare). O inițiativă locală poate fi orice formă de cooperare a comunei Opole Lubelskie cu locuitorii acesteia pentru a pune în aplicare în comun o sarcină publică în beneficiul comunității locale a comunei. Grupul de inițiativă care depune cererea trebuie să fie alcătuit din cel puțin 25 de persoane care locuiesc în Comuna

Opole Lubelskie. Cererile pot fi depuse și de către ONG-uri. Inițiativele locale, într-o formă similară, continuă să funcționeze și în prezent în comuna Opole Lubelskie.

Centrul după revitalizare

Revitalizare - faza de construcție

La începutul lunii martie, au început lucrările de construcție la primele activități planificate ca parte a revitalizării corespunzătoare a centrului orașului Opole Lubelskie. Aceste activități s-au desfășurat în cadrul proiectului „Opole Lubelskie a atinge, a savura - revitalizarea economică și socială a centrului istoric al Opole Lubelskie”, pentru care comuna Opole Lubelskie a obținut finanțare europeană. Obiectivul principal al proiectului a fost de a restabili funcțiile socio-economice în zonele degradate ale orașului nostru, precum și de a crește accesibilitatea la infrastructura socială și culturală, prin revitalizarea facilităților din centrul orașului.

Renovările clădirilor destinate creării Incubatorului de activități (str. Ogrodowa), Centrului de servicii sociale (str. Stary Rynek 44) și înființarea Centrului de activități locale (str. Długa 17) au fost primele care au început. Această sală este destinată nevoilor Clubului de Cartier al Centrului de Activități Locale, a cărui sarcină este de a activa locuitorii zonei de revitalizare, cu accent deosebit pe familiile tinere și tineri.

Incubatorul de activități care se construiește în incinta de pe str. Garden Street a fost adaptat pentru activitățile desfășurate de ONG-uri. La rândul său, Centrul de servicii sociale, care a fost amenajat în spațiile de lângă Colțul de aur, este un sediu dedicat nevoilor acestei instituții.

Puțin mai târziu, au început lucrările de demolare a Pieței Mici. Domeniul de aplicare al acestei sarcini a inclus demolarea acoperișurilor existente exploatate și uzate, modernizarea pieței existente prin construirea a două clădiri din cărămidă cu instalații, constituind un complex de standuri comerciale acoperite cu instalații sanitare, construirea de garduri, trotuare, zone de manevră asfaltate, furnizarea de mici obiecte de arhitectură și achiziționarea de echipamente pentru standurile comerciale din zona Pieței Mici. În plus, s-a făcut curățenie în spațiile verzi și s-a realizat iluminatul și racordurile exterioare (apă și canalizare, racorduri electrice) la noile clădiri. A doua parte a acestui proiect a fost reconstrucția străzii Garden Street, care a inclus și refacerea suprafeței străzii Ogrodowa pe tronsonul dinspre str. Nowy Rynek/Lubelska până la str. Cicha, trotuare, locuri de parcare, modernizarea iluminatului stradal, modernizarea sistemului de canalizare sanitară și a sistemului de alimentare cu apă cu branșamente, precum și reconstrucția pieței publice de la colțul str. Ogrodowa/Lubelska, inclusiv înlocuirea spațiilor verzi și amenajarea de mici elemente de arhitectură (bănci, coșuri de gunoi, standuri etc.).

■ Piața mică înainte și după revitalizare

Cu toate acestea, reamenajarea pieței orașului a fost, de departe, cea mai mare dintre toate investițiile de revitalizare. Acesta a inclus dezvoltarea unei zone pe str. Stary Rynek, str. Kościelna, str. Piekarskiej, str. M. Getta, împreună cu îmbunătățirea funcționării pieței orașului. Domeniul de aplicare al sarcinii a inclus construcția unui sistem de canalizare sanitară, a unui sistem de canalizare pluvială și a unui sistem de alimentare cu apă în cursul străzii Stary Rynek, modernizarea trotuarelor și a carosabilului, construirea de noi locuri de parcare, construirea unei fântâni, a unei mini-scene ca parte a unui spațiu pentru evenimente, precum și întreținerea spațiilor verzi și a unor noi plantări pe baza unei analize dendrologice și a unui proiect de dezvoltare a centrului orașului. Înaintea dezvoltării, au avut loc o serie de întâlniri de consultare cu locuitorii și au fost create concepte arhitecturale pentru diferitele zone, ținând cont de opiniile și sugestiile locuitorilor care au participat la consultări.

Valoarea sprijinului UE pe care comuna l-a primit pentru proiectul de revitalizare a centrului orașului este de 7,3 milioane PLN. Valoarea totală a proiectului a fost de 13,3 milioane PLN.

Pe lângă revitalizarea centrului, Comuna Opole Lubelskie a obținut, de asemenea, fonduri de la Fondul Guvernului pentru Investiții Locale, pentru realizarea celei de-a doua etape de revitalizare a orașului. De data aceasta, sarcina acoperă o suprafață de aproximativ 1,26 ha (str. Nowy Rynek, str. Piłsudskiego, str. Kościuszki, str. Lubelska), iar domeniul de aplicare include modernizarea aleilor pietonale, a trotuarelor, a spațiilor verzi și a micii arhitecturi. De asemenea, vor fi renovate infrastructura de apă și canalizare, canalizarea apelor pluviale, rețelele electrice, iluminatul, parcările și camerele de supraveghere. Valoarea totală a acestui proiect este de 1,8 milioane PLN, din care finanțarea este de 1,6 milioane PLN.

Piața Veche

Revitalizare economică - Program de relansare economică

În cadrul procesului de revitalizare au fost formulate și obiective legate de dezvoltarea economică. Un instrument practic pentru cooperarea directă cu antreprenorii din Opole a devenit „Programul de revitalizare economică a zonei de revitalizare din Opole Lubelskie pentru perioada 2017-2024”. Programul a fost elaborat pe baza unor analize ținând cont de funcționarea întreprinderilor existente în zona de revitalizare.

Printre cele patru priorități cheie de dezvoltare se numără:

- adaptarea ofertei comerciale și de servicii existente în zona de revitalizare la nevoile și așteptările viitorilor și potențialilor clienți;
- extinderea ofertei comerciale și de servicii existente prin suport în înființarea unei afaceri;
- crearea unei platforme de cooperare între antreprenorii locali pentru a consolida competitivitatea locală și regională;
- stimularea atitudinilor antreprenoriale în rândul elevilor din școlile situate în Opole Lubelskie.

Pentru a implementa intențiile menționate mai sus, este planificată înființarea Incubatorului de Antreprenariat Opole ca operator al Programului. Concomitent cu dezvoltarea Programului de Revitalizare Economică, s-au desfășurat activități pentru antreprenorii din Opole sub formă de consultanță în afaceri, desfășurate ca consultanță individuală și training tematic în cadrul platformei de consultanță de grup. Scopul consultanței a fost identificarea barierelor în calea dezvoltării antreprenorilor locali și, pe această bază, crearea unei oferte de soluții, precum și implicarea antreprenorilor în activități participative în etapa de dezvoltare a programului de revitalizare. Unul dintre efectele tangibile ale consultanței a fost introducerea unui program de loialitate pentru rezidenți. Programul de reduceri și de loialitate „Locuiesc aici și cumpăr aici” face parte din marketingul local. În cadrul programului, fiecare locuitor al comunei Opole Lubelskie poate primi gratuit un card de reducere, care îi permite să profite de reducerile atractive oferite de punctele partenere care au aderat la program. Detaliile privind reducerile, ofertele speciale și alte beneficii sunt stabilite în mod individual de către un anumit punct partener. În primul an de funcționare a cardului în Opole Lubelskie (și anume 2018), 33 de companii s-au alăturat programului. În perioada următoare, aria de acoperire a programului a fost extinsă la locuitorii din comuna Opole, iar lista companiilor implicate în program a crescut la 54.

Surse utilizate

- Dan Fitzpatrick, The story of urban renewal, Post-Gazette, 21 mai 2000 [arhivat din 2012-04-27] (în engleză).
- Date (text și fotografii) din colecția Primăriei orașului Opole Lubelskie, <https://www.opolelubelskie.pl/strona/modelowa-rewitalizacja>.
- Dariusz Bartoszewicz: Jak rewitalizacją zabić życie? W Warszawie to potrafią... Gazeta Wyborcza, 2013-02-05.
- Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, red., W. Jarczewski, Ministerul Infrastructurii și Construcțiilor
- Długosz, D. Wygnański, J. J. 2005. Obywatele współdecydują, Varșovia, p. 13;
- Edward K. Muller, Downtown Pittsburgh renaissance and renewal, University of Pittsburgh Press [arhivat din 2007-06-11] (engleză).
- Ghid privind revitalizarea urbană pentru orașele din Republica Moldova, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova, Varșovia/Chișinău, 2020
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kock na lata 2023-2030
- Karolin Frank: Historic Preservation in the USA. New York: Springer, 2002, p. 41.
- L. Włodarski, Miasto Łęczna - rewitalizacja Parku Podzamcze, Łęczna 2022.
- Langton, S. 1978. What is Citizen Participation?, [w:] S. Langton (red.), Citizen Participation in America: Essays on the State of the Art, Lexington Books, Lexington;
- Linii directoare privind revitalizarea urbană în Republica Moldova, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova
- M. Broda, Rewitalizacja a polityka strukturalna Unii Europejskiej, „Problemy Rozwoju Miast” 2004, 1/3-4, p. 70-81.
- M. Donderowicz, M. Główczyński, A. Wronkowski, Partycypacja społeczna w rewitalizacji - rola stowarzyszeń lokalnych na przykładzie Poznania, Problemy Rozwoju Miast, Caietul IV/2016, p. 41-51.
- Olech, A. 2013. Partycypacja publiczna w praktyce, Dwa modele zwiększania uczestnictwa mieszkańców w podejmowaniu decyzji, Instytut Spraw Publicznych, p. 18-21;
- Przemysław Ciesiółka, Krótka historia polskiej rewitalizacji, „Przegląd Planisty”, Nr 6 (2020), <http://akngp.home.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2020/10/PP6.pdf>. p. 4-7.
- Rachwalski, P. Betkiewicz, W. Izdebska, M. 2000. Powiat obywatelski: partycypacja społeczna w powiecie, red. P. Rachwalski, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Varșovia, p. 35;
- Rewitalizacja w projekcie Krajowej Polityki Miejskiej. 03.12.2015. [accesat în 2016-04-10].

- Siedem zasad konsultacji, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Varşovia 2013
- Tomasz Burdzik: Przemiany przestrzeni a społeczny wymiar miasta. [în:] Z badań nad wpływem antropopresji na środowisko [online]. Facultatea de Ştiinţe ale Pământului, Universitatea din Silezia, 2012. p. 20. [accesat 2013-01-31].
- www.czasopisma.pan.pl

ISBN 978-83-7847-830-0

**Proiectul: „Leova noastră”, implementarea unui model de management
participativ al revitalizării oraşului Leova din Moldova**

Polish aid

Proiectul este cofinanţat în cadrul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare
al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia

Realizatorul principal al proiectului

Parteneri

UMCS
UNIWERSYTET MIAST
O POLITYCE I ADMINISTRACJI

Publicaţia exprimă doar opiniile autorului şi nu poate fi echivalată cu poziţia oficială
a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia